

* * *

Не журися, ясенє, над хатою,
Розчеши тумана сивизну,
Наспівай з вітрами мамі й татові
В дітях і в онуках їх весну.

Не осиротись, моя хатиночко,
Повиточку в радості й журбі.
Постривай, хоч рік, а хоч хвилиночку,
Все, що гріє нас, воно в тобі.

Рідні ми цим ясенем, криницею,
Лугом і стежиною на став,
Спогадів далекими зірницями,
З котрих совість наша пророста.

Не журися, ясенє..

* * *

В селі розвиднюється ледве.
Так тиша в сутінках пливе,
Що чути, як тримають землю
Ті, хто по совісті живе.

Як їх напружуються руки,
Як піт стікає із чола.
...Зринають тихо вічні звуки
Мого маленького села.

* * *

Такий великий Світ.
Так мало
В ньому
Місця.
Так мало жити
Літ —
Лише злетіть...
І сісти.
А можна
І не так,
А з висоти
Упасти,
Паламане життя
До ніг тобі
Покласти.
Та й скаже хтось:
— Дивак,
Хіба була
Потреба?
Літав би

Та й літав
Невисоко
У небі.
У небі,
Може й ні,
А над кущами —
Вище,
Поближче
До рідні
Та до землі
Поближче...
Та вже любов
Сліпа
За хмари
Підіймає,
І падаю,
І па ...
Упав.
Усе.
Немає.

* * *

На крилі яскраве сонце,
Теплі відблиски в лице.
В незашторенім віконці
Білий світ — яйце-райце.
Саме так: предивна казка
З перемогами добра.
І твоя в них теж є частка —
А довкруз така пора...
Темні сили ніби зникли...
Вруна стеляться до ніг...
...Щоб суєтності не тисли, —
Піднімися вище їх.

Дивуюся, чому не йде
Апостол правди і науки?
Т. Шевченко

А ми апостола не ждем,
Самі собі кричим «осанна»,
Хоч не в свої, як видно, сани
Вже доста всілося людей.
Ще й патріотів, бо воно —
Те почуття патріотизму —
Із родоводу. І Вітчизна,
Якщо не наша, то... чужа.
Скрізь вороги, кругом обман,
На нашу волю в'яжуть пута,
А хто того не хоче чути,
Той ворог, безперечно, й сам.
І в тій затятості ми є

І непоборні, й непідкупні
(Як не святі, то непідсудні,
Принаймні, — так ми визнаєм).
А можем з молотка пустить,
Але лиш те., що ще в нас куплять.
А так, ми в лавах ходим купно, —
Герої — Господи прости!

Миттєве

Тече величний, стомлений
Дніпро.
Смішний буксир
Штовхає сонну баржу...
А я тобі про труднощі
І про
Невдачу, сум, —
немов на долю
Скаржусь.
Даремно, правда?
Настрій віднесе,
Бо сонце, іволга
І травень, наче пісня...
Давай пробачим світові
За все.
Л він і нам пробачить
...Вже опісля.

Відвідини

Дворик. Над колонкою — калина.
Все довкруг зібралось до зими:
Виноград безлистий і хатина —
Мазанка шахтарська від війни.

Двері скособочені. Відкрито.
Пусткою війнуло і... не злом:
— Господи! Я знала, хтось та прийде,
Бо давно нікого не було.

Німо фотокартки — щастя свідки —
З стін кричать про те, що й ти любив.
— Холодно і голодно.
І гірко.
Й страшно, ніби зрадив чи убив.

Тут слова від першої любові
Я почув, що і тепер бринять.
— А ніхто — ні помочі, ні слова...
З пенсії ж рятунку не найнять.

Готить залізна плитка вічним.
Щось готую немічній в запас.
— Діда пом'янути було нічим,
Рік оце, як він пішов від нас.
«Поїзд... даль» — Сосюрине згадалось,
як сигнал із вулиці розтав.
— Я Валюші тут приготувала,
Це мені не треба буде... там.

Зблиснули сережечки в долоні,
Стисло груди.
— Нащо? Та невже?..
— То на згадку... Радість-то сьогодні,
Хай Господь усіх вас береже.

Світ пливе. Зупинений годинник.
Без одвіту змучене: за що?
Де ударні вахти? Де ми нині?
У якій забій добро зайшло?

Нащо ці баталії на піві...*
І реклами владців про життя.
Як у неї коси... ні не сиві, —
Всипані золою забуття.

Двері щільно зачиню на клямку,
Щоб «крутим» з Донецька не здалось,
Що іще звільнилася ділянка
Там, де горе з правдою зросло.

Вже не червоніє десь держава, —
Відпустивши совість за межу.
...А калина плакала криваво,
В золоті ховаючи сльозу.

* * *

Із вигону вже чути —
Черета.
Пора корову
З двору
Виганяти.
Моя хлопчача справа
Та — біда,
Боюся
Круторогу
Відв'язати.
Це робить дід
Чи мати,
Чи брати,
Але ж... пора!
А тут німує хата,
А потім

Буде соромно іти,
Щоб череду
В леваді
Доганяти.
— Ну, Квітко, стій! —
Так строго,
Ніби дід.
Навшпиньки
З ясел
Дістаю до рогу
Й корову випускаю Д
о воріт
На вкриту споришем
Густим
Дорогу.
І легко так!
І радісно мені
Під ясенами,
Небом,
Цілим світом,
Що всі майбутні клопоти
Дрібні
Порівняно із цим
Прозорим літом.
З цією безконечністю
Тепла,
Що струменіє
Над обійстям

Нашим.
І з голосом,
Що жінка подала,
Покликавши
Давно забутим
«Сашик!»
...Я кинувся.
Схилилась молода,
Молодша вдвічі мене
Моя мати.
Так ось чому
І в сні
І Імує хата,
...Хоч з вигону
Підходить
Череда.

* * *

А сніг, як у дитинстві,
Тихий-тихий.
І спокій на душі.
І повернувся час.
А дідова хатинка

Тепло дише.
Дід за столом
Складні задачі пише
Для нас, іще малих,
Для нас.
Поскрипує перо ...
Яка ж надворі казка!
Чи є добріш добро,
Як — чоботи із ніг!
Знадвору — та під грубу,
Книжка.
Ласка.
Неділя.
Свято.
Сніг.

* * *

Чи вишня зацвіте, чи землю вкриє сніг,
Чи день горить, світає, чи смеркає...
Старенька мати вийде на поріг.
Хіба ж вона живе?
Вона чекає.

* * *

Змиє мати голову мою,
Набере любистку від криниці.
Мамо, мамо... Це ж мені не сниться,
Я, схилившись, справді тут стою.
Посивілі кучері свої
Я б і сам помив, моя старенька,
Та однак, зливай, голубко-ненько,
Щоб я руки пам'ятав твої.

* * *

Мені тринадцятий минало...
Т. Шевченко

Вже глупа ніч. І дощ. І осінь.
Біжу за старшими. Тяжка
З книжками сумка. їсти просять
Діряві чоботи. В руках
Горіхів пару, — підібрали
У крайній вуличці, що йде
До поля, цвинтаря.
Ярами
Додому стежка нас веде.
Ми з світу іншого вертаєм,
Де є вже лампа Ілліча,
Де школярів весела згря,

Де іскра в кожного в очах.
Там світ великий пізнавали,
Там в простір виливався час.
...Мені тринадцятий минало...
І влітку я корову пас.

Спогад

До цих пір не стирається в пам'яті свіжа
картина,
До цих пір відрізняю, як наша корова
реве.
...Я зганяю її із горбка на колгоспну
машину,
Мати поруч, в сльозах, їй траву,
примовляючи, рве.

Все життя — крізь дитинство і холод, і
голод, і війн:
Не в хліві — у сім'ї годувальниця наша
жила:
То Марушка, то Зірка, то Квітка — в
господі, нарівні
Вона рід свій з родиною поруч постійно
вела.

А тепер... покаліченій працею, віком і
горем,
Вже несила для матері все обійти у дворі.
Вона з квіткою й Квіткою, як із сестрою,
говорить,
Є причина їй жити — підніматись щодень
до зорі.
А тепер... Все іде, та на круги свої не
вертає,
І останню надію, як нитку... як ниточку,
рве.
Мати горе своє і свій розпач уже не ховає,
Тільки подумки Квітку назад, ніби
захисток, зве.

Вже в дорозі, коли за село повертала
машина,
І черешня під вітром серпневим
збиралась за нами іти
Ткнулась Квітка лицем у стареньку мою
куфайчину,
А з очей її тихо зривалися сльози в
світи...

* * *

І заспокоюсь,
Відійду
У цій малій
Старенькій хаті,
Де що не є —
У всьому мати —
Старенька вишня
У саду.
їй не годилося б
Цвісти,
А лише скромно
Зеленіти.
Але не може —
Діти, діти...
А діти...
Матінко,
Прости!
Бо ми відсіялись
Давно,
В густих садах
Шукаєм світла
І сильні ми...
Та як під вітром
Твоє гілля...
Болить воно!
Летять над двором
Журавлі,
Кричать то радо,
То печально.
...А мати
Трудиться.
Звичайно, —
У неї діточки Малі!

* * *

Батько й мати
Під рушником
Стоять молодії,
Ніби час їм
Зупинився,
Літа
Не летіли.
Наче мати
Красунею
Навіки
Зосталась,
Наче батько
Нахмурився,
Що не порівнятись
Із такою

Хорошою...
— Люба моя квітко,
Чи не казав?
— Моя рідна
Дівчино-лелітко...
Може й казав.
Усе те — їх,
То вони лиш
Знали.
...На рушнику
Старесенькім
Дзвіночки
Злиняли.

* * *

Ти бачила,
Як соняшник цвіте?
Довірливо
І якимсь соромливо.
Буває, сива злива
Упаде,
А він зіщулиться
І сонця жде,
Як дива.
І тільки
Перший промінь
Затремтить,
Він ловить,
Пригорта його,
Сміється.
Йому тоді, мабуть,
Щасливо жить,
Його зелене серце
Часто б'ється.
Він ладен був би
Зупинити ніч.
Він ладен розгорнути
Чорні хмари.
Він рушив би
За сонцем
З поля пріч.
...Аби лиш другу ногу
Приладнали.

Розмова

Розвиднюється ледь.
В кімнату
Дочка заходить,
Шепче:
— Тату,
Там щось кричить,

Боюсь сама,
Послухай...
Слухаю.
Пітьма
Здригнулась співом...
Півень.
— Півень!
Його привіз хтось із села,
Тепер тримає
На балконі.
— А нащо він його привіз?
— Ну... так...
Щоб дітям показати.
— Але ж кричить він,
Чуєш, тату?
Чому так часто?
— Бо пора, — світає.
Часто, бо не чує
Сусідський спів,
Лише луна
Летить від нашого
Будинку.
— Йому там холодно, мабуть,
Він сам і їсти
Не захоче.
— Його напевне відвезуть.
Іди поспи,
Моя хороша.

До портрета дочки

Над всі мої
Турботи і жалі,
Над всі тривоги,
Клини
І гризоти
Тримають рученяточка
Малі
Портфелик,
Де буквар
І перший зошит.
Тут можна все
Прожить
І пережити.
Тут можна все
Пізнати
І забути,
Та як далеко
Погляд твій
Ніжить,
Школярочко,
Усе моє
Майбутнє!

Музика

Я на плече
Долоню
Покладу
І попрошу:
— Зіграй
Що — небудь,
Доню.
...Безмежним
Океаном
Попливуть
Приречені
Людьми,
Красиві
Коні.
їх сліпить
Сонце
Відблисками
З хвиль,
Вони хропуть,
Мов на сільській
Дорозі,
Коли копита
Розбивають
Пил,
Та вже в очах
Розумних
Сині
Сльози.
В душі шукаєш
Сітку
Доброти,
Щоб підхопити,
Чи наблизить
Острів,
Так хочеться
Живим
Допомогти,
Хоч розумієш —
Це завжди
Не просто.
...Зіграй
Любиму мамину.
Оту,
Де щось
На згадку
Сказано
Елізі.
Здригнеться серце
Навіть
Із заліза

На ласку,
на печаль,
на доброту.
В зелений гай
Мелодію
Веди,
Знайди зозулі
Стишене
Р і а п о .
Хай там
Для вас
Цілющої води
З росою
Припасе
Весняний
Ранок.
Сестричку
Поряд
Меньшеньку
Постав.
Знайди їй слово
Тепле
І ласкаве,
Хай срібно
Пролунає
Ніжне
«А в е».
Я лиш тепер
Молитви суть
Пізнав.
В третьому
Коліні
Атеїст,
На вас
Стривожено
По-новому
Дивлюся.
Співайте,
Діти.
Зеленій же,
Світе!
...А я за вас
До неба
Помолюсь.

* * *

Погляну в себе, в дзеркало неначе...
Ховається в зіницях переляк
За тим, що вже минуло. Ніби бачиш
Із витоків життя свого шлях.

Он мама повертається до хати,

Коромисло зігнулось від прання,
І на шпориш лягають винувато
Полотнища стежками навмання.

Доріжки ті не звать мене далеко...
Зозуля ще майбутні шле літа.
Ще мій поважний молодий лелека
Щоберезня у берег приліта.

Крайсвіту ледь сягає до левади,
Ростуть ще друзі десь і вороги.
Мій світ ще мій, ще їм ніяк не вадить.
Не тиснуть думи, зради і борги.

Я не живу, а так: сміюсь і плачу.
І світ довкола синій і дзвінкий,
А в ньому кожна цяточка назначить
І біль, і щастя, миті і віки...

Бери мене, просторе стоголосий,
Як кульбаба пушиночку в політ.
Мене з порогу рідного відносить
Не Бог, не Дух, не Брат, не світ, не
цвіт...

...А мама повертається до хати...
Коромисло зігнулось від прання...
І на шпориш лягають винувато
Полотнища. Стежками навмання...

Трійця. Софія

Запахла липа.
У zenіті — літо.
У храмі Невського
на свято вдарив дзвін.
Час розгубивсь: завмерти чи летіти?
Віки у мить вбирає дзвоном він.
В цю мить Христа дарує Візантія,
Стинає голови турецький ятаган.
Зі Средца вирізняється Софія
І Шипку в скрижалі кладе Іван.
Басами дзвін, мов незабутній Христов
Пливе долиною Альоші від болгар
І небо — дзвоном, голубе і чисте,
Що вище зла
від бруду,
крові,
чвар.
А далі починається Європа,
Захищена слов'янством від чуми,

Забудькувато чистить позолоту
Над варварством своїх князів пільми.
Не вчи, Європо, будь і ти скромніша,
Бо вся історія — це пам'ять, а не тлін.
Вона єднає і святе, і грішне,
Як цей святковий і тривожний дзвін.

Етюд

Приреченість оголених
платанів,
Дощі — немов не явище,
а стан.
Володарка класичного
сопрано
Тривожить в переході
парижан.
Здавалось би, а що мені до того
В чужому і далекому краю?
Вкраїнську душу, що благає
Бога,
У арії, як докір, пізнаю:
З Одеського, Шевченка чи зі
Львова...
Не має спів магічної краси, —
Оплаченої знехотя любові
В мелодії хіба передаси?
Трагічний злам брови,
прикриті вії,
Руки - не стільки жест,
як «...проше пан».
Стоїть за нею збайдужілий
Київ,
Вгамований Софіївський майдан.
Це ж ми своїй недавній ще еліті
Жебрецькі шати швидко
нап'яли
І випхали в Європу та по світу,
Щоб «славила» отак
державний лик.
Повіями в Варшаві та
Стамбулі..
Рабів наймайстровитіші
полки...
Берем Європу! А візьмемо...
дулі
З своєї ж лиховісної руки.
Ідїть! Служіть! Мовчіть
і аплодуйте!
Допоки злодій поцінив і трон.
Лакейське чванство, як
і панство дуте,
Звучать на Україні в унісон.

І плаче дощ, бере Париж
в обійми...
І арія — довершений ясир...
І гнівиться у серці Україна,
І кличе до пощерблених
сокир!

* * *

Маленька репродукція — вікно
У давній час, чомусь повитий сумом:
Лле жінка обережно молоко
І думає свою буденну думу.

Без пози. Добрі руки. Повний стан —
Така собі проста майбутня мати,
Ну як, скажи, жилося, рідна, там,
Чи встигла ти кохати і страждати?

Як поспішала вранці на базар
Краєчком мокрої, холодної бруківки,
Несла в собі священний світлий дар
Продовжити життя — найвище право
жінки.

Ділила доброзичливість свою.
А як тобі? Бо може й заздрих дехто,
Що годувала батькову сім'ю,
Що зчарувала працею Ван Дельфта.
Робота ж твоя вічна. І сама
Вона в тобі, як загадка відбилась.
Вже 300 років, як тебе нема.
...А молоко у глечичку лишилось.

* * *

Нові часи.
Нове життя
і мрії.
І дух новий,
та сумніви беруть —
Бідніє твій Господь, Середино-Софіє,
Хоч в храми — долі шрами —
болгари ще ідуть.
Що в тому: віщий знак, чи звички сила?
Однаково можливе,
як поруч вівтаря
Ікони двох святих — Мефодія й Кирила
І пам'ятник на площі
для руського царя.
Коли із римських плит
сліди тепліють,
Поміж собою різні

не борються на зло,
То буде для болгар
Болгарія й Софія
І місце для слав'ян: Іванів та Альош.
Я не скажу: прийми любов, Софіє...
Зізнання тобі зайве,
моє чи не моє.
Спокійнішим, проте, для мене буде Київ
Як знатиму, що ти,
така Софіє, є.

У музеї Яворницького

Не лише тирса
Шелестіла —
В степах
Спокійно
Не було.
Тут зачиналась
України
І слава, й сила...
Протекло
Багато літ
Дніпром у море...
Квітує щастя,
Та чомусь
Римується так добре
«Горе».
Чому?
Сказати не берусь.

Вірші з дороги

Хвилює дивно
Стишена печаль
Нічного поїзда,
Країни-залізниці.
Це спогадів
Та роздумів причал,
І в сні хисткому
Незнайомі лиця...
Одна із трьох
Зупинок до Москви:
Перон,
Туман,
Квапливі в ньому
Люди.
Півсонний диктор...
Одинокий свист...
І знову диктор
Сутінки
Розбудить.
У нього завчені,

Уживані слова
Про те, що ми
Відходим
Чи прибули.
Мені ж здається,
Думка в них
Жива
Про єдність тут
Майбутнього
З минулим.
Що низка наших
Вікон
Вдалині
Комусь неспокій
Зронить
На хвилину,
Чи може пісню
Здійме,
Як мені,
Про юність,
Про кохання,
Про *рябину*.
І хай не в пісні
Справа,
А в порі,
Коли ця пісня
Так
Розхвилювала,
Що кликала,
Манила
За поріг
І гріла,
І горнулась,
Чарувала.
І теж була
Якимось рубежем,
Чи може часу,
Юності
Відбитком,
Немов вагона
Нинішнього
Щем,
У котрий треба
І зайти
І вийти.

* * *

На Майдані, ніби на долоні,
Видно все, ховатися не варт,
Прапори і білі, і червоні —
Лише тло надій, добра і втрат.

До Майдану ми виносим правду,
Сподівання, що в душі живуть.
Тут ніколи не пробачать зраду,
А за правду... ні, не прокленуть.

На Майдані совість під рентгеном,
Хто без неї — той сюди не йде.
Той іде, у кого воля в генах,
Хто Людина посеред людей.

На Майдані влада лиш для звіту.
Він і сам — найвища влада є.
Серце України — перед світом
Отаким тепер він постає.

На Майдані щирим будь у слові
І в роботі, на яку він зве.
Ти тримай в собі його, як сповідь.
Ми живі, поки Майдан живе!

Вишневий сад

Провалений місток.
Межа.
Болітця край.
Поріс струмок,
Як ліс — очеретами.
Зупинимось.
Це не далекий край,
Хоч тут хати
Не туляться рядами.
Сталівка, хутір.
Верби.
Клеверець
Та інша бережина
Під городи.
З Миронівки
Тут, може,
Навпростець
Десяток кілометрів
Всього
Й годі.
Теплинь і зелень...
Як не знаєш, —
Рай.
З печаттю запустіння
І тривоги.
За цвинтарем,
Зарослим
З краю в край,
Нагору слід
Забутої дороги.
Дороги, по якій

Прийшли сюди,
Щоб
Тут росли
Хліба,
Сміялись діти.
Де вірили,
Що саджені сади
Цвісти на щастя будуть
І родити.
Вони й цвітуть,
Але кому
Навстріч
їх диво виглядає
Білопінне?
Обійстя
Ніби в розпачі...
Сиріч —
«Вишневий сад»
У третьому
Коліні...

Записка до Стіни Плачу

Не плачу я біля Стіни Плачу
До себе ніби крізь віки кричу.
О, Господи! Нарешті мир пошли

На Землю, що Тобою освятилась.
Аби повірилось, а звістка щоб на
крилах
В усі і куточки світу полетіла,
Звідкіль. прочани йдуть в Єрусалим.
Здається, непростимого гріха
Достатні ті, що бойню учинили,
Що через пуп землі межу творили.
Щоб через душі, віру і могили
Пройшла дикунська, з древності соха.
І невмируща ніби.
І сліпа.
А бій іде за що? Та не за славу,
Бо б'ються тут, їй — право, не
держави,
Бо, видно, так караються Варави,
Що в нас сидять.
Їх совість не чіпа,
Ні кров, що капле зрідка зі скали,
Ані вогонь що сходить на Великдень,
Ані сльози з ікони, що не зникла
Через віки. А люди, що не звикли -
В собі свою Голгофу не взяли
Не подолали, ні. А Ти молив,
У батька нам вимолював спасіння,
І біль на себе брав, і мук терпіння,
А бачиш, так і є стовпотворіння, —
Пілатів більше, аніж Магдалин.
Пишу Тобі, і думаю: прости,
А, знаю сам, не стане в Тебе сили
Те зло, що люди (люди!) сотворили,
Здолати чудом!
Ми дарма просили, —
Це ми Тебе повинні захистить.
Одне хіба, — лукавство наше знищ.
Від нього і святеництво, і кров'ю
Полита правда, і полите
Слово Й земля обітована, та, котрої
Нема для житла. Є для кладовищ.
О, Господи! Нарешті мир пошли...

Сподівання

Краєвид.
Аж за душу
хапає!
Понад ставом ріденько хати...
Косий дощ
котрий день
наступає
На городи,
стежки

і плоти.
Помирає село.
Помирає,
Огортаючись круг кладовищ,
Де вже вічна пам'ять
збирає
Тих, хто світ піднімав з попелищ.
Бур'яни на забутих обійстях.
Як в чорнобильській зоні — до стріх...
«Реформаторе», Бога побійся,
Бо за цей неспокутний
твій гріх
Не відмолишся в третім коліні,
А на місці святого Петра
Тебе дядько небритий зустрине.
Він тобі нагадає,
що рай
Не в твоїх золочених хоробах
Із полками злодюг на розвід,
А у полі,
де й досі сірома
Колоски пригортає, як світ.
Де покинутий Богом і ладом
Злидень землю трима на собі
Та облудну ненависну владу,
Що вместила йому на горбі.
І не ремствує, терпить.
І долю
Лише зрідка відчайно клене,
Коли гнів виринає споквола...
І тебе він, повір, не мине.
На коліна!
Молися й молися!
Бо як піде із поля і він,
То вжахнуться іздалека
й зблизька,
Й по тобі вдарить праведний
дзвін.
А бідак...
ти з «любов'ю» до нього
Не пускай крокодилячих сліз.
Бо він сам, як дорога до Бога,
З фарисейством до правди не лізь!
Все він бачить.
Бо хата не скраю.
(Де той край у десятка дворищ?)
Помирає село.
Помирає,
Огортаючись круг кладовищ.
...Після злив ще земля не підсохла,
Ще блищить у калюжах вода,
А усміхнений

сонячний сонях
Через тин
на людей вигляда.

Ой, Майдане...

Прощай, Майдане! Ти на перехресті
І долі нашої, і нашої доби.

З тобою ми... З тобою ми воскресли
Для себе, для людей, для боротьби.
І ти такими, нас тепер люби.

Ой, Майдане, Майдане, —
Мое щастя неждане.

В твої теплі долоні

Тихо падає сніг.

Не буває запізно,

Не буває зарано

У любові дівчині

Признаватися. Ні.

Прощай, прости — як

«Господи, помилуй!»

В майдановому вільному кругу

Ти нам давав таку надію й силу,

Що без провини в тебе ми в боргу.

Бо здобули ми волю дорогу.

Ой Майдане, Майдане, —

Мое щастя неждане.

В мої теплі долоні

Тихо падає сніг.

Не буває запізно,

Не буває зарано

До своєї матусі

Пригортатися. Ні.

Ми йдемо назавжди,

щоб завжди вертатись

В твої обійми правди й доброти.

Ти не Майдан, ти наша спільна хата,

В якій усі ми - сестри і брати.

І ми такими йдемо у світи.

Ой, Майдане, Майдане, -

Мое щастя неждане.

В твої теплі долоні

Тихо падає сніг.

Не буває запізно,

Не буває зарано

Україні-Вітчизні

Присягатися. Ні.

* * *

Щось дивне ніби діється із нами.
Струна висока ніжністю тремтить.
Однак частіш з осінніми вітрами
Дорогу пашу листя золотить.

Давно ми не збиралися нівроку,
Здавалось, у запасі літ і літ.
А доля строго відміряє строки
І в тому тільки й правда на землі.

І в тому тільки правда, і не в тому,
А в тому, що життям мене веде
Одна-єдина стежечка додому,
Де вже давно ніхто мене не жде.

Де вже давно лиш пам'яттю проходиш
До себе, до святого джерела,
Де всьому в світі відповідь знаходиш,
Де завжди є хоч крихітка тепла.

Ми всі одного кореня, з основи,
Із пісні колискової про те,
Що все, минаючи, знову й знову
На стежечку, в дитинство золоте.

Душа спасенна, доля майже вічна
У кожного, хто стежечку веде.
Вона пряма й крута, проста й трагічна,
Як майже все, що робить з нас людей.

* * *

Свіжий хліб. Тому й черга велика,
Трохи гамірно, бо — гастроном.
Невідомим собі чоловіком
Краще бути отут. Щоб прийом
Не вести там, де сутність прозора
В кожній постаті, позі, словах.
Вибачайте, та правда сувора
Викликає подекуди жах...
Вже до каси зовсім недалечко.
Щось сварливе до неї дійшло —
В повній сумці добра на вервечках:
Магазинної розкоші тло.
Там ковбаси, цукерки і шинка.
Помічаю усе мимохить.
Раптом голос дитячий до жінки:

—Тьотю, булочку, —
просить, — купіть...
Не збагнув іще драму сюжету,
Як у відповідь гаркнуло зло:
—Де ви тільки на мене беретесь!
Щоб добра вам повік не було!
У хлоп'яти очей озеречка,
Воно, сором здолавши, стоїть.
Худорбу не сховає пальтечко,
Хлопчик їсти благає, як жить.
—Йди сюди, що ти хочеш? — питаю.
Оченята на кекс: — он оте...
Дістаю і плачу, і... тікаю,
Осквернивши немов би святе.
Ненавиджу себе і державу
За принизливу, люту ганьбу,
За бездушність, наругу над правом,
За облесне на правду табу.
За жебрацтво, возведене в бізнес.
За обочини — сливе панель,
За дитя, що збагнуло, що бідне,
За даровану супер-«Шанель».
Нам не буде прощення, допоки
Вколо совісті зварена кліть,
Поки десь не зриватиме спокій:
—Тьотю, булочку...
прошу, купіть...

* * *

А ми такі — ні кроку без пророка,
Вказующої царської руки.
І хоч в той бік не дивимось нівроку,
Бо й нащо нам така-сяка морока,
Та знов Мойсея ждем віки й роки.
Бо так воно написано: страждати,
На долю плакатись, що Бог її не дав,
Де нас нема — добра собі шукати,
Сусідами лихими прикриватись,
Неправдою.
А правду хто продав?
Хто заважав об'єднувать уділи,
Плече в плече згуртовувать полки?
Гострить шаблі (але щоб цілим миром),
Зійтись на волі, на землі, на вірі,
А не у межі забивать кілки?
А хто покірно в ярма сунув шию,
Своїх цурався за звертання «пан»,
Коли із них тягли останні жили?
Хто з вольності козацької накинув
Кавказу вільному невільничий аркан?

Ми все святі, нещасні й непорочні,
Однак ніяк не можемо збагнути,
Що правді слід дивитися ув очі,

Що коли долі кращої ми хочем,
То треба про святенництво забути.
І не лизать маріїнські паркети
З словами: «Досить! Царствіє прийшло
А всім: і президентам, і поетам,
І трударям без звань і еполетів
Згуртовувати місто і село
На тяжкий труд — від небуття спасіння
Бо далі нікуди — за нами не Москва.
Творімо в серці кожнім Україну,
Лукавство слів неправедних відкинем —
Пророчі лише праведні слова!
Свої гріхи розділить батько з сином
Бо в нас історія одна: складна й
проста.
За все в одвіті лише ми — єдині.
Щоб стала європейською Україна,
Їй треба українською ще стати!

* * *

В. Шибку

Уся історія — як наслідок насильств.
Тортури йшли попереду культури.
Ми знаємо майстрів лихих убивств
І пам'ятники їм довкруг майструєм.
Оцей ось всіх сусідів підкорив,
А цей своїх пересадив на палі.
Оцей катівню в замку сотворив,
А цей народ чесний заслав подалі.
Допоки ж будемо освячувати зло?
Історія допоки буде глумом?
Аж як в музеях всьому стане тлом
Той чоловік, що чорний хліб придумав.
Той, що в любові присягнув Творцю,
Той, що її до Бога возвеличив,
Не зрадив землю і добра нам зичив...
Давай писатимем історію оцю.

ПОЗОЛОТА ДЛІА ОСЕНІ

Зелене свято

Заклечана хата. В любистку криниця.
У відрах студена вода виграє.
Чи справді я бачу, чи це мені сниться,
Що мати говорить, а не пізнає?

Там горлиця тужить на вишні з любові
І ластівка двором в турботах снує.
Немов би із матір'ю в лагідній змові,
Що бачити — бачить, а не пізнає.

Це свято зелене. Чебрець на долівці...
У кожного щастя і горе своє:
Як тепла рука на дитячій голівці,
Як дивиться мати, а не пізнає.

* * *

Соловей — сирота, не співає, бо вітер.
Від холодних дощів опадає бузок.
Незігріта земля, як душа незігріта,
Відбуває відведений долею строк.
Над водою туман, наче пасма забуті.
Біла чайка шукає прозорого дна —
Припадає до хвиль: її крику не чути,
Все, як в мареві, маренні тане, мина...
Припадаю і я своїм серцем до світу,
І до світу з туману німотно кричу: —
Не лишай, не минай! Не чіпай того цвіту,
Бо то я в ньому сивим додолу лечу...

* * *

Ну чого тобі, море?
Ну чого тобі хочеться?
Що за горе в тобі
Так хлюпочеться?
Може холодно? —
Дай, закутаю
Розпанахані
Твої груди.
Непривітне ти,
Чи чуже мені?
Не завітчане,
Не обмежене
Берегами і вербами,
І осоками.
Видно, важко бува
В твоїй величі
Одиноким будь
І... глибоким.

Стежина в полі

Уже дерева сполохом горять.
У розпачі німому сердцю тісно.
Спливає швидко в осінь серпень-брат.
Стежина в полі...
Лебедина пісня...

Уклін тобі, засмучений розмай,
Прийми мене, моє зізнання пізне.
Полин... Стерня... І бодем через край
Стежина в полі...
Лебедина пісня...

Просторе мій, понад добро і зло
Ти будеш вічно, так як нині й прісно,
Здіймаюсь, як востанне, на крило...
Стежина в полі...
Лебедина пісня...

Ряст цвіте

Як ряст цвіте,
Коли в своїй порі! —
Не фіолетовим,
Не голубим,
Не синім...
Стоїть туманом
І знести несила
Мені це буйство
Дивних кольорів.
У мареві розніжених беріз
Пливеш уявна, світла, невагома
То Мавкою, де гілок
Тихий гомін...
То рухом рук...
То поstattю на зріст...
А ряст цвіте
Гарніш юнацьких снів!
І серце крає ніжності
Відплата.
Мій рясте,
Мій чаклуне головатий,
Прости за плин
Твоїх коротких Днів...

* * *

Хоч люби,
Хоч не люби
Пору цю

Трагічно чисту...
Щось шукають
Голуби
В опадаючому
Листі.
Позолота,
Просинь.
Ось
І прийшла
Красуня осінь,
Огортає,
Просить щось,
Тільки хтозна,
Що і просить.
Тільки журно
На душі
За минулим,
За майбутнім...
Хоч спіши,
Хоч не спіши,
Але так воно
І буде...
Обривається,
Кружля,
Опускається
Додолу.
Прикривається
Земля.
В парках стало,
Наче вдома, —
Там, де мати,
Де село
Ще казки дитинства
Носить,
Там, де верби
За ставком
Золоті
Гойдають коси,
Де пронизлива
Печаль
Ще малого
Не торкає,
Де осіння
Чиста даль
Лиш майбутнє
Прикриває.
...Хоч люби,
Хоч не люби
Пору цю
Трагічно чисту..

* * *

Дідову гармонію знайшов
Та й повів не вмючи, старанно.
Хочеться заграти про любов,
А вона співає про страждання.
Відпускаю сам собі гріхи,
Босоніж біжу повз осокори.
Повертають стомлені міхи
Із дитинства дивні перебори.
Невловимо пахне чебрецем.
В хаті, як при дідові, неначе.
Бідна мати, до вогню лицем,
Біля печі нахилившись, плаче.

Липа пахне

Як липа пахне
В Києві мені...
Мій батько вулики
Огляне і догляне,
І пасіка
Жовтава і духмяна
Пливе у світ
На білому коні —
На хвилі пісні,
Там де біла грива,
Де безмір суму
В ніжність перейде...
І щастя бачиться...
І рученьку...
Та де ж —
Бо навіть в пісні
Буде нещаслива...
Як липа пахне
В Києві мені...
Немов несучи воду
Від криниці
І хлюпається сонце
Білолице, —
І холодно в відрі
Йому на дні.
А добрі руки
Не кусають бджоли,
Бо злагода —
Природи заповіт
Струмує ніби
Через цілий світ,
Через повітря
Тихе і прозоре.
Як липа пахне
В Києві мені...

Понад суетність,
Понад звичний гамір,
Де вистачить самотності
Між нами
Не на хвилини
Навіть, не на дні.
Ніхто не крикне: —
Люди, друзі, браття,
Як липа пахне!
Чуєте, чи ні?!
Як липа пахне
В Києві мені...
Як липа пахне!
Тільки вже
Без батька...

До «Аполлонової лютні»

Чом епітафія така,
Що через сотні літ
Сучасна?
Правдива,
Щедра і прекрасна,
Як і Поетова
Рука,
Що розгортає
Свій сувій
Десь над могилою
М О Г И Л И .
Старезні липи
Нахилились
Пізнати —
Свій він,
Чи не свій.
Стояли вкруг
Чоловіки,
А ти,
Зневаживши цензуру,
До них сказав,
Зробив цензуру
На вдих...
А вийшло, —
На віки.

* * *

Так мало треба:
Шелесту сторінки,
Здрігання тиші
Порухом
Секунд
І віри в те,
Що доля не полишить

Цю мить
На вік
Останню
Отаку.

* * *

Мені приснилась мати молодою
І пісня та, про пару голубів,
Немов вона схилилась над водою,
А голуб щось над нею туркотів.

А потім облетів навколо вишні,
Повів голубку в пишний верболіз.
Ще травень цвів безпечний і розкішний.
...І я прокинувся від розпачу і сліз.

Діалектичний димтих

Усе відносне, правда.
Звідтіля,
З позицій всесвіту, наш вік,
Як мить невидна,
Невиміряна, невиразна, невловима
Мікрочастинка,
Як сама земля.

І може ти для когось — всесвіт теж
У незбагненній сутності формацій.
Необережністю не вбий цивілізацій,
Ти силу розумом і совістю обмеж.

Бо все відносне, правда.
Та повір,
Є істина для всіх:
Живемо доти,
Допоки совість міряє турботи,
Допоки Правда і Любов, і Мир.

Бо всесвіт і без нас у вічність промайне,
Та хто ж, за нас, тоді його сприйме?

2.

Я йшов собі по вулиці
І знову
З тобою нескінченну
Вів розмову.
Ну як, скажи,
Я жить без тебе міг?
Це доля,
Чи простий обставин збіг?

Ой, ні,
Я у полоні синьому
такому, —
Не побажав би кращого
нікому.
Знесу, прибережу його,
стерплю. Бо
Мій він Бог, а Бог один —
Любов.

* * *

Чи гадаю,
Чи пригадую?
Чи надіюся,
Сподіваюся?
Не розмовою —
порадою
Не потішусь —
втішаюся.
Не вряди-годи,
А годиною,
Не запевненнями,
А вірою.
Не знайомою,
А людиною
Хочу знати тебе,
Хочу бути тобі.
Щоб долиною,
Чи над прірвою
Залишалася ти
Спокійною...

* * *

В.

О, доле!
Де ти ходиш,
Зла?
За що її
Жорстоко
Прокляла?
За сірі очі?
За її довіру?
За зорі
У серпневім
Надвечір'ї?
Дочасно струджену
У клопотах
Правицю?
За куций шлях
З дитини

В молодицю?
За серце,
Зболене
За всіх-привсіх
Людей?
Хіба ж не бачиш
Ти

Куди
Хто
Як
Іде?

* * *

В твоїй господі закутку немає,
Де б таємниця вічності жила:
Де лопухів злодійкувату зграю
Кущ бузини беріг би від тепла,
Від зайвини його. Чи од пристріту,
Від завидющих і лихих людей.
Де павучки снують надійні сіті
На кожну мить,
на рік,
на вік,
на день.

В твоїй господі дивини не бачу:
Уламка гілки, стрічки, полину,
Чи оберегу, котрий щось би значив,
І спомином тягнув у далину,
Де ми були відкриті для польоту
У всесвіт — і так само в мікросвіт,
Де кожна думка, річ, — яскраві фото
На згадку,
назавжди,
на безліч літ.

* * *

Поспи.
Поспить нехай
Лиха година.
Хіба ж забудеш
Голоси,
Що рвуть тебе?
Що ти —
Єдине
Для них
Бажання?
Що й тоді,
Як кровію
Захланні

Душі

(Твоєю кров'ю)
Їх залить,
Не стане їм
Ні легше
Жить
(Ні злість вдавить)
Ба, навіть
Дужче
Вона їх корчитиме, —
Мушиш
І з того світу
їм служить
Мішенню,
Червонінням шмати
Пред білуваті
Очеса...
Нехай.
Дарма.
Пощо їм знати
Що поруч
Є твоя краса, —
Мій білий світе
У разочках
Пташиних
Виспівів,
В траві,
Де колосок
До колосочка
Гойдає
Казку.
Де нові
Не дні — світи
Ще зачинати
І плакати
Чистими слізьми,
Бо ніяк
Все це обійняти
Й тобі
Сказати:
«На. Візьми.
Це все твоє.
Це ти і є...»
Поспи.

* * *

Десь полонез... Старе кіно...
Печально струни зазвучали...
Усе звичайне
незвичайним
Стає.
І міниться воно.
То солов'їний ніжний шал,

То журавлів прощальний поклик.
Та ще дорога не промокла,
Якою щастя поспіша.
Ту пору в пам'яті познач,
Бо згодом стане й сонця,
й тіні.
Кончини ждуть і воскресіння...
Десь полонез.
Не плач.
Не плач.

* * *

Я звик терпіти. Кажуть, Бог терпів.
Терпіти в праці,
у біді,
в чеканні.
Але чому і хто це заповів —
Терпіти навіть у своїм коханні?
Чекати милості,
в роботі — сім Голгоф,
Щодня розіпнутий за правду.
До нестями
Тримати зло за барки,
щоби здох
Отой, хто совість нагина
до ями.
Я все знесу. І не прошу: прости,
Мовляв, служу державі і народу...
Тоді скажи, моя любове, ти —
Розплата це, чи може нагорода?

* * *

Що серце мені непокоїть:
Чи звістка, чи згадка, чи сон?
Так хочеться пісні простої
Хай навіть удвох в унісон.
Про те, що схилилися верби,
Де в'яжуться наші човни,
Про те, що повірити треба
В повернення знову весни.
Про те, що у росах покоси
Й черемухова заметіль.
Що тону в очах твоїх, в косах
І не виринаю відтіль.
Про те, як у київським небі
Зустрілися два голуби.
І більше нічого не треба,
Нічого — люби — не люби.
І світ кольоровий — не сірий
Приляже мені на плече.
...Так хочеться віри й довіри,

Коли тобі душу пече.

* * *

Десь плакала душа,
У пісню перелившись...
І три тополі йшли,
Як сестри, по шляху.
А ми любили так,
О, Боже, як любились!
Признавшись світові
Про те,

як на духу.

Здавалося, що все —
Один лише початок,
І щастю не буває
Ні краю, ні кінця.
Кружляли зорі

та

Сміялися дівчата
Тривожно,

мов

Чекаючи вінця.

* * *

Лише від віку немає ліку,
Чи то для жінки, чи чоловіка.
Це всім відомо, це всіх діймає,
Щоправда, жінка того не знає.

Туман над озером.

Туман над озером пливе,
У березі ховається.
Чому бере він за живе,
Від чого серце крається?
Напевне, осінь догоря,
Туманами увінчана.
Не на листках календаря,
А юністю помічено:
Як вітер хвилі не гонив,
Рвучи тумани пасмами,
А я любив, а я любив! —
Пора була прекрасною!

Тож вірю, ще весна позве
І щастя пострічається.
...Нехай собі туман пливе,
У березі ховається.

* * *

Як ми прощалися з тобою,
Мені здавалось — назавжди,
Із невисловлюваним болем
Ми йшли до нашої води.

Де пам'яталось кожне слово,
Де кожна квітка знала нас,
Де поверталось знову й знову
Те, що лишив нам добрий час.

І верби плакали над плесом.
І, без провини, каяття
Мов розпинало серце лезом:
Таке життя... Таке життя...

* * *

То не дівчини стан
Перехоплений
Біло-зеленим.
То не пісня, де сам
Ніби рвешся
У небо злетіть.
То береза
Узліссям,
Побравшись за руки
Із кленом,
То рушає,
То знову у чарах
Стоїть.

Біля Софії

Гортає жовтень
Листя
На алеї.
Баби камінні
Вічність
Стережуть.
(Та що їм вічність,
Що вони — до неї?
Вони її в собі
самі
несуть).
Чи це було?
Скажи,
Чийого щастя
На плитах цих
Відлунює
Хода?
Чия спливає

Найдрібніша
Частка
По колу,
Ніби
Лєвова вода?
Та й він заснув
На осінь
І на зиму,
Зажурено,
В задумі
Про своє.
Каштани
Хочуть
Міддю
Мідну спину
Йому прикрити —
Вітер
Не дає.
Чому хвилює,
І чому
Так з н а ч и т ь
Тут кожен
Порух,
Силует і шерх?
І тішить —
Бо пригадую
І плачу.
Печалить —
Бо пригадую
Лише.
Як мудро:
Не повернеться
Минуле.
Як важко:
Все пливе
Без вороття...
Але ж
Ти є
У Києві
Заснулім,
Заповнюючи
Все
Мое
Життя,
Прояснюючи світ
(Бува похмурий)
Хоч відблиском
Від спогадів-зірниць,
Пояснюючи,
Що глибока
Мудрість —
Уважним бути

До твоїх
Дрібниць.
Я тихо промовляю:
- Повернися.
Нехай ніщо
Тебе
Не зупиня.
Я тут,
На площі.
В заметілі
Листя
Богданові
Притримую
Коня.

Етюди з дороги

1

Які каштани у Берліні!
Такі як в Києві, хіба...
Весна, тепло
над світом лине,
Цвітуть сади,
стоять хліба,
Чи пломеніє осінь...
Клином
Не журавлі — летять літа, —
Помітиш раптом у Берліні,
Де цвіт каштанів обліта.

2

Ми сядемо в Борисполі.
І знову,
Життя — як вивірки
Кружний, шалений біг,
Де колесо не спиняєть
Ні розмови,
Ні Бог, ні цар.
...Лише з каштанів сніг
На плечі і на голови
остуди
Насипле,
щоби зупинити цвіль
Суєтності,
нікчемності,
огуди...
А доокіл —
краса і вод, і піль.

* * *

Бува така —
До відчаю — розпука,
Зневіра, зло —
Що... Господи, прости!
І раптом Слово
Зрине «...відпусти
Свій біль,
Минеться час
І мука...
Он бачиш —
Прилетіли ластівки...»
Весна!
Весна стоїть над краєм.
У Кончі розтривожились
Дуби...
— Люби!
Допоки любиться, — люби! —
Там кожна стебелиночка
Співає.
І десь далеко
Ніби...
Змах руки.

* * *

Ой, не лети, зозуленько,
Із нашого луку
Розвій моїй добрій ненці
Хоч трішечки тугу.
Розвій тугу, накуй літа,
Може осміхнеться.
Може печаль за всім світом
Відступить від серця.
Ой, не лети, зозуленько,
Із нашого саду,
Скажи моїй рідній ненці
Святу неправду.
Нехай буде веселенька
Навіть через силу.
Ой, сизая зозуленька...
Ой, матінка сива...

Пам'яті Анатолія

Земля осиротіла...
Та жива
Душа крізь докори,
Як ланець — через ґрати.
Кому потрібні

Правильні слова,
Що назавжди
Спізвився їх сказати?
Мій брате
І братове —
Всі, хто є —
Архангел всіх
Колись покличе
Срібно.
Час невблаганно
Міру воздає:
Встигай робить добро,
Поки воно потрібне.

* * *

Чому мені тепер співається?
Чи щось згадалося, бува?
Співає серце, щоб не кряться.
Душа співає, бо жива.
Душа співає, та в неспокої,
Бо у казковому краю
Літаю піснею високою,
Шукаю молодість свою.
О, не знайти стежками знаними,
Я хочу в долі розпитать:
«Куди роки пливуть туманами?
Як далі житиму, порадь».
Вона мовчить, а я не каюся,
Гукаю юності: стривай!
...Співає серце, щоб не кряться.
Душа співає, бо жива.

* * *

Не стримаюсь,
Зірвуся
І заплачу
Від ніжності,
Від болю,
Від жалю.
Я, як людина,
Щось у світі
Значу,
Коли не співчуваю,
А люблю...

* * *

Голубіють дні
Погожі...
Сині чари
Вечорів...

І збагнути їх
Не можеш,
А забути
Й поготів.
Коли спокій,
Коли думка,
Ніби хмаркою
Пливе,
Коли все на світі
Буде — Сподівається,
Живе.

* * *

Хвилююся,
Надіюся, —
Живу.
І добрий ранок,
День,
І добрий вечір.
Рожева радість
І блакитний сум
Мені тихенько
Нахиляють
Плечі.
Непросто все.
Сивіючи,
Іду
Я день за днем
(І кожен з них є д и н и й) .
...Десь поруч одуд
Пробує
Дуду.
...Як мало треба
Щастя
Для людини.

* * *

Старію, сивію,
Та віком
Не караюсь.
На вічну долю
Ніби
Сподіваюсь.
Захоплююсь.
Закохуюсь.
Ревную.
Біжу (на час)
Та гирями
Тренуюсь.
...А час іде.
Як невблаганно

Йде!
Коли ж я в ньому
Визначусь
Іде?
Щоб, як годиться,
Щоб за віком
Жить,
Статечним бути,
З підтекстом
Говорить,
Уміть підкреслить
Значення
Персони,
Про всім відоме
Говорить
Резонно,
Придбати речі
Вищого
Гатунку
Та друзів
Підбирати
З розрахунком...
Я так ніколи
Жити
Не зумію.
Я все ще мрію,
Я все друзям
Вірю.
І до останку
Б'юся
За людину.
Щасливий —
Бо такий я
Не єдиний.

* * *

Дрімотна тиша.
Проступає осінь
Крізь тепле сонце,
Чорнобривців цвіт.
Не плаче,
Не голосить
І не просить,
А щемно так
Прощається
Навік.
Душа моя
Надривною струною
У тон її
Мелодію веде.
Немов благословенною
Рукою

Єднає час і простір
У одне,
Єднає хтось, —
Чи Бог, чи просто доля,
Щоб у такий
Прозорий тихий день
Ти переймався
Запізнілим болем,
Ховаючись від себе
Й від людей.
За тим, що не встигається
Прожити
(Не як хотілось,
А хоч так як є),
Відплакати,
Відгоріти,
Відлюбити,
Очистити єство усе своє.
До осені,
До часу позолоти,
До всепрощення
І... до самоти
Тікаючи від себе
Вкотре...
Всоте...
До себе йти.

* * *

Мені лишилося дожити,

Авжеж,
Не жити, — а дожити.
Під гірку
Стежечка біжить
Достиглим,
Золотавим житом.
В душі не розпач,
А печаль
Якась прозора
І блакитна.
Навкруг —
Достиглості
Печать,
Як це бува
В вершині літа.
Якщо й дивує,
То лиш це —
Причому тут
Печаль
І розпач!
Ще літо пестить
Вітерцем,

Ще ластівки —
То в гурт,
То врозтіч.
Ще тривожить
Понад ліс
Невчасно
Потемніла хмара,
Ще лице твоє
Навкіс
Не закриває
Зла примара.
Ще до осені,
До о...
Та й не моя то буде
Осінь!
В ріллю
Готується зело
Через тепло,
стерню,
покоси,
Бо є у кожного
Пора —
Чи то зерном,
Чи — падолистом,
Кому на тлін
Сніжок ляга,
Кому на вруна —
Як намисто.
Своє продовження
Всього:
Моє —
В моєму лише
Слові,
Коли — гаряче,
Мов огонь,
Провісник
Нової любові.
В нім
Заквітчається
Весна,
Моя продовжиться
Присутність...
Якщо у слові —
Не луна,
А зміст,
А істина,
А сутність.
Я не боюся
Небуття...
Стежина в'ється
Між житами,
Стає опорою

Життя
Для тих,
Хто йде
Услід
За нами.

Однокурсникам

Все той же парк, алеї, сад
І травень буйно зелень тратить...
А тільки друзів не зібрати
І юність не вернуть назад.

Життя у кожного своє.
Так є, було і завжди буде.
Чому ж не вистачає всюди
Того, що спільним нам стає?

Чи змах руки до слів «пора...»
Чи погляд теплий і тривожний.
Чи те, що пам'ятає кожний,
І що ніколи не вмира.

Плечем ставаймо до плеча.
Каштанів кетяги не сиві.
А Голосіївської сині
Нам вистачає. Вистача.
О, наша юносте! Прости
За наші заміри нестримні.
Віків три треба та ще три дні,
Аби до себе дорости.

Від солов'їв п'янка імла...
А наші душі нерозкриті...
Ми найщасливішої миті
Чекаєм.
А вона була.

Вона була... У злеті літ —
Надій високих вічне коло...
Запам'ятаймося хоч словом
Бо той же парк,
і той же цвіт.

* * *

Відцвіло все, що мало цвісти.
Весняні відзвучали хорали.
Я зумів непростиме простить,
Нерозлучне само попрощалось.
Що здавалось незмінним,
тепер
Не таким обертається звітом.

* * *

Цвіркун до місяця мелодію веде.
Роса упала на густу траву.
Від чорнобривців хвиля де-не-де
Пливе на вулицю.
А я по ній пливу,
Чи то лечу серпневої пори
В чеканні дива, щоби те збулось.
Магнітом до залізної гори —
Мене до неї розвертає щось.
Ці вересневі запахи від айстр,
Вони бентежать: йти до школи слід.
Та ні, бо школа... те вже не про нас, -
Мені уже аж... дев'ятнадцять літ.
Далекі сполохи стривожених заграв..
Прозорі сутінки, крізь них мене несе
Хто це відчув, хто в душу увібрав,
Той буде юним все життя.
Усе.

* * *

А за серпнем і вересень,
Не питавши згоди,
Важко падав, як селезень
На осінню воду.
І вибілів мені чуба,
І, немов до брата, —
Підем, каже, друже любий,
Курчат рахувати.
Що лишилось, то лишилось,
Що марне пропало...
Хто питає, скільки сили
На осінь зосталось?
Кому треба правду знати, —
На які двобої
Треба душу готувати?
Пораджусь з собою.
Нехай ближче ніби обрій,
Та щоби кортіло
Ще до зими зробить добре
Бодай одне діло.
Та й вибравши таку міту,
Межі не дістану, —
Добре діло в усім світі
Не бува останнім.

* * *

Така складна Політика:

До всього мені діло.
Одна біда —
З калиноньки
Вже листя облетіло.
За ніч одну
Холодну,
Дощем до щему
Чищену,
Червоними краплинами
Для спогадів
Залишену.
Як докором
Суєтності
Та для душі
Набутками,
Означеннями єдності
Минулого з майбутнім,
Що на крові
Засновано —
Від клітки
І до клітки.
Калинонько,
Сама ти вже,
Як бачиш, —
У політиці.

* * *

Обійми
і прости,
і пробач...
Не впади лиш затим
На коліна.
Є межа,
її серцем познач,
Бо до неї
Для всіх ти — людина.
Як прийдеться,
За гідність свою
Не шкодуй
Ні добра,
Ані крові.
Я за неї
життя віддаю.
...Не віддам лиш
Своєї любові.

* * *

Державні справи.
Менші — наші...
На інше часу не транжир.
Та ось у траурному марші

Все розставляється ...
В ранжир.

Туман пливе

Туман пливе над річкою,
Вода стоїть як скло.
Чому ж у серці свічкою? —
Нічого ж не було.
Туман пливе, стираючи
Від осені сліди.
Тому й душа, згораючи,
Підказує: не жди.
Не жди, бо не повернеться
Та казка у маю...
Туман пливе і стелеться
На долю на мою...

* * *

Не невблаганності
боюся
Часу,
що плине
Мимо нас, —
З усім однаково
Змирюся,
Із тим, що вже
У котрий раз
Бувала доля
Непривітна,
Недобра навіть...
Та була ж!
І я не скнів,
З байдужих вікон
Не плів
Думок чужих
Колаж.
Не за позиченим
Жилося, —
Своє:
Від рясту
І по сніг,
І досягаюче
Колосся
Мені вклонялося
До ніг.
І втіха вабила
Лукаво,
І тяжкий труд
Приймав,
Як хрест.
І щирим бій

Був
Не за славу,
Як кожне слово,
Кожен жест.
Боюся марності —
До болю —
Що в підсумку,
На стид і страм,
В моєму полі
На роздоллі
Нужда посіється
Й бур'ян.

Після дощу

Пролився дощ,
І ніби відпустило...
Буває, жінка
Без причини,
Так
Заплаче,
Відчуваючи:
Наспіло,
В сльозу перетворившись,
Мов у знак,
Все те,
Що невловимим
Тихим болем
У ній трималось,
Тлумилось,
Жило —
Журба,
Бо розминулася
З любов'ю...
Старіє мама...
Кинуте село...
Та й кинеться:
Чого б це я,
Їй-Богу?!
Сльозу знічев'я
Пальцями змахне.
І вперше мов,
Побачить —
На дорогу
Схилила вишня
Личко осяйне...
Умита стежка...
З палахких півоній
Довкола
Розтрусило
Пелюстки.
Із надземлі
В її пухкі долоні

Їм перехід
Був, схоже,
Не тяжким...
А вітер з листя
Струшує краплини.
А іволга
Округле мовить щось...
Ну, що тобі,
Докучлива людино?!
Адже є світ,
І червень є,
І дощ...

* * *

Не везе — не везе, та й повезло...
Не ішлося, та раптом пішло...
І хмеліє за тином береза,
І біліє у святі село.
І не хочеться думать в тривозі:
Що чекає і трапиться де?..
Бо не буде лихого в дорозі,
Як береза тебе проведе.

* * *

Треба міру знайти між віком
І його сприйняттям в собі,
Почуватися чоловіком —
Тож людиною, далєбі.
Та не мучити тих, для кого
Збоку видима твоя суть:
Від порога аж до дороги,
По якій тебе понесуть.
І не треба впадати в відчай,
Не боятись нічого... Бо
Є у кожного право свідчить
Всім життям своїм
Про любов.

* * *

Пахне бір
Живицею...
Біль спливе
Водицею...
А від сонця ніде подітисся...
Серпень мій
Спочиває,
Яблуні
Нагинає...
А душа чомусь світиться, Світиться...

ТИ У СВІТІ ОДНА

Октава

1. do

Ішов собі левадою додому..
І щось бентежило, прозоро жебоніло.
Душа злетіти жадібно хотіла,
І жайвора струмок дзюрчав додолу..
Я здогадавсь: від Тебе це було,
Бо іншої не бачилось причини.
Була весна.
Виднілося село.
Тепло стояло.
Зацвіла ліщина...

2. re

Якби ти знала —
В ці весняні дні
Як боляче,
Як боляче мені!
То ти б
Предивні руки
Підняла
І доторкнулася
Гарячого чола,
Жадані б мовила
Нечувані слова..
І я б повірив,
Що любов
Жива.
Допоможи!
Я так тебе прошу!
Скажи неправду —
Я тобі прощу.

3. mi

Заграють сумно-урочисто
Труби,
Зайдеться плач
І обірветься знов.
Ударить біль
(Як вже не раз)
У груди,
Здригнеться у труні
Моя любов.

В весняних квітах,
В зелені барвінку
За містом,
А чи на краю села
Зустріне вічна вже
Її домівка,
Така глибока
І така мала.
А я любов востаннє
Пригортаю.
І чую,
Як земля
З-під ніг біжить.
І знічено
Благать тебе встигаю:
— Підкинь землі,
Тобі ще треба жить.

4. fa

Живи, моя хороша
І ласкава,
В намисті рос,
Калиною в гаю.
Щоб там тобі
Зозуля накувала
Багато років
На любов мою.
Квітуй, лелій
Свої зелені шати,
Лови проміння перше
І його
Цілуй...
Аби мені лиш знати,
Що проростаєш
З серця Із мого.

5. sol (сон)

Ой, чути дзвін
На сполох
Чи на сум.
Ой, чути голос
Муки
І страждання.
Прокинься, зіронько!
Прислухайся —
На глум

Там розпинається
Моє гірке
Кохання.
Регоче злоба,
Заздрість скреготить
І пліток потолоч
Мережить
Павутину.
...Воно ж
Покривджене
Так хоче,
Хоче жить,
Як хоче жить
Приречена
Дитина.
Вже гайвороння
Падає
З-під бань,
Вже слабне
Голос,
Кровоточать
Рани...
Насмілься, рідна,
Поруч лише
Стань —
І все скінчиться,
І настане ранок.

6.1a (березневе)

Вже ходять полем стомлені тумани.
Вже сніг зійшов. Тужавіє земля —
В чеканні таємничого роману
До неба голі груди підставля.
Уже здригнулось серце хлібороба,
Вже рушили росточки у зерні.
Ознакою жаданої хвороби
Щось світле ворухнулося в мені.
Я сам пливу, зволожений в тумані.
Надії зав'язь у душі бринить.
Безмежний обрис нашого кохання
З землею — цяточкою
безвістю летить

7.si

Я все до тебе дістаюсь
Думками.
Перш за все думками.
А як виліплюю руками —
Про те і думати
Боюсь.
Ось очі, руки
І коса,

Ось відчайдушний дотик
Персів.
І я німію:
Вперше, вперше! —
В моїх руках
Така краса.
Тамую знов
Серцебиття,
Минаю персів
Стигли грона,
Малюють руки
Ніжне лоно,
Де квітне
Таїнство
Життя.

8. do

«Люблю тебе,
Напевне, до останку,» —
З віків слова ці
Пам'ять
Принесла.
На їх вогні
Горіли бранці
Й бранки.
Тепер і наша черга
Підійшла.
Багаття готить,
Хапає
П'яти,
А я свічусь
Крізь сльози
І терплю.
Терплю,
Коханням
На стовпі розп'ятий,
Тебе шукаю
І кричу:
«Люблю!»

* * *

Червень голубий,
Річки синь небесна.
Якщо ти любив,
То любов воскресне —
В зелені дібров,
В шалі солов'їнім.
Що таке любов?
Те — що ти єдина.
Мов судьба — стрімка,
Мов краси трагічність,

Як оця ріка,
Що тримає вічність.

* * *

Місяць березень — як при березі,
На причалі моїх надій,
Там гойдає мій човен бережно
Непоривчастий вітровій.
Човен може примкнутись
намертво,
Чи під парусом — навпростець
Через безмір забутих намірів
До простору обох сердець.
Щоб зустрілися, щоб зігрілися,
Щоб забилися в унісон,
Щоб у дійсності, як хотілося,
Врешті справдився дивний сон.
Те від тебе залежить, доленько, —
Березневий який вінець,
Як причал нам обом замовлено —
Чи початок він, чи кінець?

* * *

Я іду до тебе, рідна,
Крізь роки і крізь простори.
Жду з тривогою привітно, —
Ось про давнє заговориш.
Як стояли сиві верби
Понад тихою водою
І, здавалося, — не треба
Раю іншого з тобою.
Як, здавалося, — всечасно
Не мине, не обміліє
Наша доля, наше щастя,
Наша юність, наша мрія.
Не затихне ніжна пісня,
Не зів'яне цвіт весняний.
Тільки стане в грудях тісно...
Коли радість сумом стане.
Зрине знову спогад чистий
В буйстві лип, калин і кленів...
Будь же завжди урочистим,
Будь той час благословенен, —
Як стояли сиві верби
Понад тихою водою
І, здавалося, — не треба
Щастя більшого з тобою.

Березвий сік

Не сік даю,
А приворотне зілля,
Настояне весною
І вогнем,
Щоб ти мене чекала
В надвечір'ї,
Щоб мучилась без мене
День за днем.
Засвітиш світло
Та й опустиш руки,
Бо чи захочеш ти того,
Чи ні,
Підеш в думках

Зі мною
В сині луки,
Як я ходжу з тобою
Уві сні.
І будеш ти летіть,
Летіть до мене
На поклик
І жагучий,
І палкий.
І ні при чому тут
Берези й клени, —
Тут лише я,
Сама побачиш...
Пий!

* * *

Яблуками пахне у твоїй кімнаті.
Липень в моє серце лагідне пливе.
Буду жити ясно, буду завше знати,
Де моє кохання сонячне живе.

Оточили хату темні чорнобрівці,
Їй же кожна квітка ніби до лиця.
Буду жити довго, думать наодинці,
Що далека осінь... Літо без кінця..

* * *

Біля тебе квіти —
Не від мене.
Радості причина —
То не я.
За вікном
Давно вже незелена
Гілочка

Надламана.
Моя.
Деревина жовта
Стужавіла,
Заважала б —
Зрізати могли б.
Білим
В цьому
Світі
Відболіло.
Чорний біль
Забитий
В душу
Вглиб.

* * *

Відірви листочок
Легкою рукою —
Може про кохання
Ніжно
Напишу.
Полетить на спомин
Лагідний рядочок,
Та запам'ятати
Я не попрошу.
Бо не в слові справа,
Бо не в пісні сила,
А у тому, як це
Поміж нас було:
Як листок зривала,
Як ти говорила,
Як навколо літо
Радісно цвіло.

Про слова
(два сонети)

1.

Я так боюсь банальності в словах,
З нагоди ці слова чи не з нагоди.
Звучання первозданної природи
Шукаю в них, щоб передать в рядках.
Щоб передать в рядках і звук струнка,
І запах трав, і колір першоцвіту.
І щоб лунала ніжністю, привітом
З тих слів тобі мелодія струнка.
Мелодія струнка, як ти сама —
З великими, вологими очима.
І що б ти не сказала, — все значиме,
І трепетом мене всього пройма.
Багато важить так не сутність слів,

Як хто, кому й для чого говорив.

2.

Шукаю слів і образів, і фраз —
Ні з чим тебе не можу порівняти.
Не просто виняток, а взагалі одна ти,
Усе в тобі для мене в перший раз.
Здаються сірими усі мої слова,
Ні формою — для тебе, а ні змістом.
В думках пливу до тебе понад містом,
Малюю казки сонячні дива.
Ловлю твій погляд, голосу струмок,
Політ руки, усмішки таємничість.
Звертаюся: «Володарко. Величність»,
Та й сам сміюсь з дитячих цих думок.
Ти — просто все! А всьому слів замало.
Бо що слова — лиш тінь оригіналу.

* * *

Коли урартського царя,
Дочасно вмерлого,
Ховали,
Над ним приречені
Стояли
І десь стояв
Майбутній я.
Блищали сльози.
Тихий плач
(Чи за царем,
чи за собою).
Красунь небачених
Покоєм
Ставав
Підземний вже
Палац.
На всіх напоїв вистача.
Прощально арфи
Тануть струни...
Арфістку теж
Чекає трунок
І лезо
Гострого
Меча.
...Заціпив жах
Від скронь
До ніг,
Коли дівчата
Вже сиділи,
А кров стікала
З обважнілих
Обшитих золотом

Тунік.
Бо ти...
(Це ж ти отам була!)
Твоя все тихше
Плаче
Арфа,
І вже на перса
Цілить спрагло
Свій погляд
Проклятий булат.
А груди ходять рівно,
В такт...
Це ж їх любив я
Цілувати,
Коли довірливо
Кохати
Вони просили.
Як же так?!
Не смій!!!
Від крику я затнувсь.
Через простори і епохи
Я пролетів,
І меч потроху
Від серця від мого
Зігнувсь.
Вже горло воїна
Мої
Холодні пальці
Не стискали,
Як арфа знову зазвучала
На всі часи, на всі краї.
І та
Кохання дивна гра
Тисячоліття
Лине й лина
З Месопотамської
Долини
До круч
Вже сивого
Дніпра...

* * *

Проведу обережно очима,
Бо не зможу подати руки.
Все на світі між нами значиме:
І секунди, і дні, і роки.

І слова, що не сказані досі,
І наслід рикошетом — плітки,
І печаллю забарвлений досвід,
Що в миттєвості зводить віки.

Там, де мріялось, ми не ходили,
Де ходили, трава поросла.
Хай же стане спасенної сили
На твої многотрудні діла.

Хай же стане. Бо тільки
й причини,
Що не смію підтримати сам.
...Проведу обережно очима, —
Хоч би ніжність свою передам.

* * *

Валентині

Цілую руки струджені твої,
Що тисячі робіт переробили,
Що на звичайнім білім полотні
Створили казку. Ні, життя створили.
На ньому ружа дивна розцвіла.
І не зів'яне квітка та віднині.
Вона про тебе більш розповіла б,
Красуючись у доньки на кофтині:
Про те, що знаєш колір, міри суть,
Що маєш серце, на добро відкрите...
Якою ж треба людяною бути,
Щоб через муки
Так добро
Творити?!

* * *

Ти знаєш,
Така це пора,
Це осінь
Холодна і чиста, —
Не жар
У золі догоря,
А зерно,
Приховане в листі.
Її, ніби докір,
Прийму.
А скроні
В долонях
Затисну.
Боюсь запитати
«Чому?!» —
Не дати б
Підстави
Для «риски».

* * *

Серце віку не питає,

Стрепенеться, зацемить...
Та й не дивно — відчуває:
Вік усякий — тільки мить.
Вітер квітку загойдає
Та й по травах побіжить.
Хто те бачить — пригадає:
Вік усякий — лише мить.
Що усе навкруг єднає,
Що природою ріднить?
Здогадайтесь, хто не знає, —
Лиш любов. Любов — і мить.
Так, як слово — звуків, літер
Згусток,
Досвіду клубок,
Де і час, і простір зліті.
Бо любов — це мить для світу,
Мить прожита — це любов.

Дозволь

Дозволь мені
Пригадати.
Дозволь тебе
Побачити.
Ще раз дозволь
Обійняти,
Дозволь...
Тоді зорі
Так падали
Притишено.
І танули.
А руки...
А руки спрагло —
Лице твоє...
Стан твій...
Дозволь!
Здається,
Так мало
Щастя
Було...
А тепер
Назовсім...
На згадку —
Уста твої...
Ось вони,
Ось...
А ти така
Знічена,
Зламана.
Дівчино
Моя
Незаймана
Ти мною

Не будеш
Зраджена,
Не будеш
Моєю...
«Дозволь», —
Не скажу, —
Образишся.
А, може,
Не знаю
Правди я,
А, може,
Ти хочеш
Віддатися
На ласку
Моїх долонь?
Не знатиму
Того,
Не знатиму.
Дозволь
Хоч так
Пригадати.
Дозволь...

* * *

«Я знаю, будемо удвох...»
Ніщо так часто не звучало
На всіх перонах всіх вокзалів
Перед прощанням багатьох.
Але ж у світі ми одні,
А кожен раз переживаєм
Ті почуття, що серце крають
І дні і ночі, ночі й дні.
Один лиш раз таке бува,
Коли, здається, все зійшлося
До чарівного суголосся,
Де не потрібні і слова.
Де тільки дотик до руки,
Де тільки погляду криниця,
Де можна в щасті утопитися —
Щоб тільки разом, навіки.
Святої віри не займай,
Обману ніжного не визнавай.
Бо ми не можемо нарізно
Ти так і знай. Ти так і знай.
А може є над нами Бог?
Хай поїзди і час, і простір
Летять повз нас, бо все так просто:
«Я знаю, будемо удвох...»

* * *

Не постарієш

За віки...
Таким, як ти, —
Завжди
Сімнадцять.
Богині у душі —
Жінки
Про вік запитань
Не бояться.

* * *

«Я все скажу...»
Чому ж ти не сказала
Ще двадцять літ...
Тому
Ще двадцять літ,
Коли від берега,
Здригаючись,
Відчалив
Зелений мій,
Такий блаженський
Пліт?
Уже пройшов він
Бистрину
Й негоди.
Кора в перев'язі
Засохла,
Як гужва.
Тобі служить
Не маючи
Нагоди,
Він в осінь,
Як у пустку, заплива.
Веслом так звично,
Ніби-то рукою
Я вигрібаю
На нову межу.
І світ пливе.
І світ пливе зі мною.
А в хвилях плюскотить:
«Я
все
ска-жу».

* * *

Така сумна моя любов.
Чи не тому, що вже остання?
Їй не пасує геть «кохання»
І не пасує слово «знов».
Вона лиш раз прийшла і йде.
І не сама іде — зі мною,
І не якоюсь неземною, —

Такою ж, як у всіх людей.
Такою ж?..
Боже мій, та ні ж!
Моєю сповниться сльозою!
Осінім листям, Сивизною.
...Вся інша,
Хоч усі ми — ті ж!

Сонет про слова

Ну що тобі дадуть мої слова?
Чи довго ти їх будеш пам'ятати?
Як пахне вечорами в лузі м'ята,
Та все ж, вона — трава.
Така собі трава.

Хай в інших слів гладенький оксамит, —
Я промовчу, бо говорить не смію.
І не тому, що краще не зумію,
Бо що слова, коли я знаю мить.

Не раз її згадаю, і не два —
Одну лиш мить у погляді твоєму,
Зайдеться серце нерозумним щемом
І вихлюпнеться правди синій лемент.

...І стануть рідними тобі мої слова.

Сонет паузи

Чому я менше шлю рядків тобі?
Пригасло почуття? Тамується образа?
Сказати б міг якусь чергову фразу,
Причини об'єктивні далєбі.

Це все закономірно. Так бува.
В природі споконвіку повелося —
Завмерло поле, не цвіте колосся,
Та йдуть за тим такі гучні жнива!

До берега як море приника —
Чим більша пауза, тим хвиля котить вища.
А з холоду, коли мете і свище,
Теплішає мені твоя рука.

Чи ніжність, чи вогонь — а суть
завжди одна:
Аби любов. Аби любов сповна.

* * *

В.

Ми стрілися у серпні,
Коли зорі

Летіли в ніч
І танули...
Повір,
В твоєму
Ще дитячому просторі
Я був
Чи не найбільшою
Із зір.
Так не здавалося —
Ні місяцем,
Ні сонцем
Я не світився,
А скоріш вогнем,
Що гріє десь
За дорогим
Віконцем,
Що хочеться до нього
День за днем...
І це не так,
Думки занадто «анти...»
Це ти була
Світилом із світил,
А я
Хіба-що
Натяком на Данте,
Я ніс в собі
 І фронт,
 і фланг,
Із тих боїв
Окопи вже
Порослі.
Хто ж переміг:
Чи я,
 Чи ти,
 Чи ми?

Не варто визначать,
Он діти йдуть
Дорослі.
Дзвінок до хати.
Двері відчини.

* * *

Здавалось, все: не вернеш — відгуло.
Не слід ні зустрічатися, ні думать.
Та перший день без тебе повен суму
І знову пісня пробує крило.
І знову я до тебе, друже мій,
Моя порадо, світла моя муко.
Подай мені свої прекрасні руки,
Розрадити, розважити зумій.
Болить мені за тебе, рідна. Там,

Де долі програмуються словами,
За натяк щастя, що бринів між нами,
Розплатишся безцінними сльозами.
...А я всього лише своїм життям.

* * *

Боже, яка ти красива!
Боже, красива яка!
М. Шевченко

Це ж треба,
щоб душа отак просила
У Господа надії на любов.
Щоб сивий біль на всю шалену силу
І серце й голову — не ранив, а колов.
Хіба не знав: у світі — не в кімнаті,
Тебе не вкрити чарівним плащем,
Що мука буде колами кружляти
В хурделиці, під сонцем чи дощем.
Що це вогненне велетенське коло
Хіба розірве лиш твоя рука,
Чи погляд твій — як право на розмову,
Де все — зізнання в тім,
Що ти така.

* * *

Світ — ніби сув'язь аналогій
Все генетично пам'ята,
Що ти багата і убога,
Що ти і грішна, і свята.
Що в посмішці твоїй до мене
Усе довкола розцвіло.
Хоча і знаю достеменно,
Що це із кимось теж було.
То вічна для людей дорога.
Однак, не можу сліпо йти, —
До біса сув'язь аналогій,
Коли у самім центрі — ти.

* * *

Не даруй мені вірші. Не треба.
Ти сама, як та пісня в маю,
Коли синє зачлечане небо
Переповнює душу мою.
Коли хочеться птахом летіти
І любити, і в повені сліз,
Сліз щасливих,
з тобою зустрітись
В царстві ніжних, тендітних
беріз.
Щоб сказати: «Моя білокора.., —
Щоб вустами відкрити уста, —
Мій промінчику сонячний,

зоре,
Ти — кохана,
єдина,
свята».

* * *

Обнімаю тебе в уяві,
Знать не хочу, що це мине...
Яворини так прагне явір.
Манить прірва на край мене.
Будеш гордою — те й продовжиться.
Та до всіх однаковою, бо
Перемінишся — горе вродиться
Там, де сіялася любов.
Не наївний я,
і в літах таки,
Та й тобі не сімнадцять літ.
Ні стратегії тут, ні тактики,
Просто в долі такий є слід.
Просто,
горе я знав і славу,
Тільки нащо мені все це?
Обнімаю тебе в уяві,
Бачу ніжне твоє лице...

* * *

Не говори про казку, про бузкову
На схилах, в Ботанічному саду.
Я там завжди крізь запахи медові
Уявою до тебе, мила, йду.
Потік людей, травневе синє небо,
Здивовані дитячі голоси —
Це все, немов мелодія про тебе
В долині дивовижної краси.
А вдалині пливе Дніпро в задумі.
І чайки по-над ним, і голуби,
І корабель перезви кида з сумом:
«Лови цю мить! Люби!
Люби!»
...Чи це мені наснилося, не знаю.
Чи так почуть хотілося мені
В цей час, коли зворушена до краю,
Душа розкрилася.
І ми були одні
В усьому світі.
Сумнівів окови
Спадали цвітом в долі на виду.

...Не говори про казку, про бузкову
На схилах, в Ботанічному саду.

Замість романсу

Ти не ревнуй мене. Не треба.
Не варто це душевних ран.
Горить моя любов до тебе
Назло усім лихим вітрам.
Якби у церкві до ікони
Припасти з вірою я міг,
Я й там, на образі, знайомі
Знайшов би риси дорогі.
І я молився б, щоб в скорботі
Не замикалися уста,
Бо ти моя, як плоть від плоті,
Що із любові пророста.
Бо ти моя... Чи маю право
Сказати так і думати так?
Помилуй і подай ласкавий,
Обом нам зрозумілий, знак.
Я запалю легенько свічку,
Під сумовитий благовіст,
Горить любов до тебе вічна,
Душа спливає, ніби віск.
Довкола нас усе під небом —
Для нас єдиний світлий храм.

...Ти не ревнуй мене. Не треба.
Не варто це душевних ран.

Етюд спогаду

Здається неждано у ряст нарядилася стежка.
Точніше: неждано іду у травневій порі
По пам'яті нашій, де долі яскрава мережка
Послала цю стежку і ряст, щоб обабіч горів.
Вже скільки сплигло, скільки всього минає, минає.
По обр'ю спогадів зблиски яскраві кругом.
А гай фіолетово-синій про нас пам'ятає.
Чи може забути самим нам несила його?
Яка ж ти була — між берізок тендітна берізка,
Як ряст прохолодний до ніжок твоїх припадав.
І як ми боялись, і як ми тримались нарізно,
Коли тобі руку несміло уперше подав.
Травневе багатство, убрання і запахи лісу.
І щебету сполохи, як у багатті бажань.
Від світу, від долі, що буде — зелена завіса
Од ще невідомих причин для добра і страждань.
Чи може дзвонили так ніжно берізок сережки,
Чи ряст був таким недоторкано чистим, рясним,
Що й досі, здається, була заворожена стежка,
Для нас заворожена.

Тільки навіщо і ким?

Міський роман

Так шаленіють солов'ї! П'януть акації медові.
Мов насміхаються вони з моєї пізньої любові.
В собі ховаю біль і сум. В сім'ї — і поруч, і далеко.
І сповідаюсь, і прошу: «Як тяжко, Господи! Як легко...»

Немов не думаю, та чую серцем я,
Воно болить завжди — не часто.
Моя подруженько, моя супернице,
Не відбирай моє нещастя!

В маршрутці Києвом пливу. Конвалії у переході.
Я і живу, і не живу, давно крізь мене дні проходять.
Ось тут із ним були одні, дивились райдугу Дніпрову.
Ось тут зізнався він мені...Ось тут...І знов. І знов.
І знову...

Немов не думаю, та чую серцем я,
Воно болить завжди — не часто.
Моя подруженько, моя супернице,
Не зачіпай моє нещастя!

Я бачу очі і уста. А слів не чую — тільки звуки.
Я ніби знята із хреста, коли згадаю його руки.
Коли пече мені вогнем (хоч я ніскільки не ревную),
Та бачу я лише одне: він пригортає, він цілує...

Немов не думаю, та чую серцем я,
Воно болить завжди — не часто.
Моя подруженько, моя супернице,
Не убивай моє нещастя

* * *

Щось невловиме в тому,
Як ти говориш,
де.
Знаєш, опісля грому
Тихо так
дощ іде.
Так і твоя розмова
В наші суетні дні
Душу лікує словом.
...Шкода, що не мені.

А я Вас не забув

Навколо — сад в цвіту, і ми одні-єдині...
Ні, то не сад, а світ довкола нас буяв.
Я в очі Вам дививсь — я воскресав і гинув...
Признатися тоді не смів і промовчав.
І раптом дощ пішов — немов за нами
стежив,

Накрила нас обох густа його вуаль,
А вітер листя рвав і нашу рвав одежу,
І білий цвіт зривав. І цвіту було жаль.

А я Вас не забув, порою весняною
Згадається той сад і дощ, що йде навкіс.
Здавалося тоді пройде він стороною,
А він пішов на нас, а він тривогу ніс.

Нежданий дощ пройшов і розцвіла веселка,
—

Між сонцем і дощем такий-собі турнір.
А поруч по траві ішов смішний лелека: —
Цілуйтеся, — сказав, почулося мені.
Увесь я спаленів, Ви цього не відчули,
А день стояв такий — дарований для нас.
І ще далеко десь озвалася зозуля...
Ні, я Вас я не забув. Я не забуду Вас.

Я згадую тепер і хмари темно-сині,
І локон, що злітав із ніжного плеча,
І очі голубі, і пелюстки безвинні.
...Я більше у житті таке не зустрів.

Віктору

Після нас залишиться любов

Друзі: хто — у цвіті, а хто — в інеї,
Спогади по знімках розбрелись.
Коні розпрягаються і тіннями
У луги прадавні подались.
Обнімаю світу рідне видиво.
На сльозі мелодія пливе,
І любові тихою молитвою
Огортає вічне і живе.

Приспів:

Все минає: і літа і весни.
Все зникає до своїх основ.
Не питай, що світу ми принесли, —
Після нас залишиться любов.

День настане тугою чи радістю,
Вік зустріне горем чи добром.
Одна мить від юності до старості,
Світ один-єдиний за вікном.
У його просторах забуваюся,
Із його долонь тепло ловлю,
І прощаю недругам, і каюся,
І втішаюсь, мучусь і люблю.

Приспів:

Все минає: і літа і весни.
Все зникає до своїх основ.

Не питай, що світу ми принесли, —
Після нас залишиться любов.
Виринає з пісні «...чуєш, брате мій»
Хата, рушники та хліб і сіль...
Я на свою долю не звертатиму
Жоден докір, жоден гнів і біль.
Господи, як синьо і як високо!
Над землею вічності фата...
По траві біжить дитина вискоком
Боса, і беззахисна й свята.

Приспів:

Все минає: і літа і весни.
Все зникає до своїх основ.
Не питай, що світу ми принесли, —
Після нас залишиться любов.

* * *

Попід вікнами твоїми
Посаджу я кущ калини
І черешню, і ліщину
Посаджу.
Хай ніколи не минає
Те, що спогадом єднає,
Те, що словом, добре знаю,
Не скажу.

Зацвіте черешня рання
Нареченої убранням,
Кожну весну, як в останнє,
Засія.
А ліщинові сережки
Заквітчають літню стежку,
Де колись ішли ми вперше —
Ти і я.

А калина в кожному пору
Цвітом, ягодою, гроном
Від лихого оборонить,
Захистить.
Попід вікнами твоїми
Ходить доля наша спільна.
...Задля цього неодмінно
Треба жити.

* * *

Упала зірка. Слід лишила.
І буде довго у мені
Не те, що сталось, —
що творилось
Довкола.

Ніби уві сні
Гойдався місяць на вервечках,
Щось шепотів ласкавий бриз,
Плив без кінця серпневий вечір.
...І зорі сипались униз.

* * *

Усе було
І все ще буде —
На нерозтерзаній землі
Життя буятиме.
А люди
У згоді житимуть —
Не злі...
Та треба душі
Розігріти, —
Щоб чисті сльози — понад кров,
Щоб понад смерть — весна в зеніті,
Щоб над ненавистю —
Любов!

* * *

Чекаю...
Упаду
Думками через пліт
Умовностей,
Здогадок
І вердиктів...
Усе життя —
Не список
Сивих
Літ,
А лиш чекання —
Степ терпкий...
І дикий.

СТЕЖИНА З ЮНОСТІ

Наступав.
Прохолода...
І вечір...
А весь світ —
Таїна.
Чом здригаються
Плечі?
Ти — єдина,
Одна.
Ще вік
Попереду,
Безмір ще
Сподівань.
Пригортаю
До себе,
Промовляю:
«Поглянь,
Бачиш, —
Осінь...
Як тихо,
Ніби вічність
Оце...»
Понад часом
І лихом
Твоє рідне
Лице,
А на ньому
Впівсвіту
Тільки очі
Ясні.
А від них
Не подітись,
Не схватись
Мені.
«Доторкнися
Рукою, —
Чуєш серце
Мое?
Зоставайся
Такою,
Як була ти
І є»

* * *

Зазеленій же, вербонько плакуча,
На сонці хвилями ласкавими заграй.
Нехай мине тебе недобра туча,
Мій милий,
неповторний,
рідний край!

* * *

Вечірні вікна...
Спів Едіти...
Як це недавно
І давно...
А кожен —
Ніде правди діти —
В своє
Вдивляється
Вікно.
Студенти...
Юність...
Вік надії.
І я, стривожений,
Ловлю
Твоє вікно,
Що серце
Гріє,
І шлю йому
Своє «Люблю».

* * *

Шукаю слів, щоб пояснити те,
Що суть твою для мене Виражає.
Сказати хочу: згадую тебе...
Так ні ж, бо я тебе
Не забуваю.
Уявний, безконечний діалог,
Де не слова, а погляди
І жести.
Де слів нема, де мову відняло.
Надій — цитати,
Монологи текстів.

* * *

Постійні домашні турботи.
Хоч є уже поміч, та все ж,
Одна ти не просто роботу —
Ти каторгу чесно несеш.
Я бачу, як іноді відчай
Від болю і душу двоїть,
Як хочеться крикнуть у вічі
Про муки нестерпні твої.
Та серце пече і тривожить,
Як хтось тобі щось донесе.
...Нехай на любов це не схоже,
Я просто без тебе не можу.
Не можу без тебе. І все.

* * *

Колись давно,
Як хвиля біла в днище,
Плив човен ставом
В сторону
Ставищ.
І проступав на кручі
Ліс-лісище;
І очерет
Благав до тиші:
«Ти-ш-ш...»
Зотлів той човен,
І весла немає.
А весляра — і в згадці...
Та бува,
Його десь пісня
Сумно
Пролунає
І та ще хвиля
В душу наплива.

Портрет

Він був не промах,
Був не з тих,
Хто слово мовив —
І затих,
А діло знав,
Любив себе,
Знав, що рука
Собі гребе.
Не проти був
Упасти ниць
До ніг
Негордих
Молодиць...
...Для інших же
Читав з листа
Нагорну проповідь
Христа.

* * *

Раптом
Все принишло, —
Вранці,
Як була,
Під вікном
У тебе
Вишня
Розцвіла.

Занімів заклечаний
Весь зелений
Світ,
На худеньких
Плечах
Соромливий
Цвіт.
На маленьких вітах
Зелень
Погляда.
Ой, яка ж привітна
Вишня
Молода!
На роботу рано,
Як завжди,
Ідеш,
Непомітно
Радість
У собі
Несеш.
Все тобі
До серця
Дотиком
Тепла
Під вікном
У тебе
Вишня
Розцвіла.

З дороги біля Тульчина

Так вживається порою
І буденне, і велике,
Як прив'язана корова
До суворовської липи.

* * *

Ну що тепер
Сказать
Про Перемогу?
Все той же
Травень,
Той же
Першоцвіт.
І солов'ї
Однаково
Тривожать.
І... за сльозою
Весь зелений світ.
А пояснити це

Ні як
Не можу.
Учасники війни
Усе сивіші.
Та менше їх
І ходять
Повільніше,
Їм подарунки
І слова
«...з нагоди» —
Так, ніби це
Військові
Нагороди.
Хоч їм цього,
Здається,
Вже не треба.
Все більше
Приглядаються
До себе.
Аж як затихне
Оркестрова мідь
І піде чарка
Колом
«За Победу»,
Тоді їх сльози
Легше
Зрозуміть:
Ось він іде
До схилених
Воріт...
Його земля
Стріча.
Як мати сина...
І він щасливий
Як мала
Дитина, —
Дожив!
Діждався!
Мій стражденний світ!
Моє село,
Моя свята
Родина!
Хай вибачать
Загиблі,
Хай простять, —
Он вибігла
Дитина,
Жінка, Мати.
Він руки їм
Натомлені
Простяг,

Він підніма
Майбутнього
Солдата!
І з ним
До рідних
Ще непевний
Крок.
А в горлі
Щастя
Й розпачу
Клубок.
...Ще будуть
Будні й праця,
Буде все.
І час
Його невпинно
Понесе
До цього,
35-го вже свята.
Та він не зможе
Кращого
Згадати,
Ніж день
Отой,
Коли страшна
Дорога
Йому злилась
У слово:
« П е р е м о г а ».

Однокурсницям ВПШ

Полонила місто
Тепла синява.
Тополиний пух
Кружляє вальс.
Зацвіла акація
У Києві,
Як завжди,
А мов би
В перший раз.
Гуртожиток
В запаху
Медовому.
Щось наука
В голову
Не йде.
Серце, як раніш,
Та все ж,
По-новому,
Весняну мелодію

Веде.
Хочеться
Здаватися
Красивою,
Щоб найкраща
Зачіска
Й пліссе...
Зацвіла ж акація
У Києві.
Зацвіла акація.
І все.

* * *

Чи у світі
Ранки кращі є,
Як мені
Зозуля закує,
Як дзеркач у лузі
Ниже низку,
Як роса траву
Нахилить
Низько,
Як торкають
Серце Солов'ї?
Не буває кращих.
Не буває.
Ні

* * *

Такий собі грудневий день,
Та світле щось осяє розум,
Хоч візерунки хризантем
Уже прихвачені морозом.

Бо ще до січня днів та днів,
Та вже відкрилися базари,
Де в метушливих дітлахів
Палають очі, як Стожари.

Стаю до черги.
Десь на дні
У серці радість притамаю.
Та все дитяче у мені
Зринає,
тішиться,
хвилює.

Мов повернулась сторона,
Де синя синь, зелена зелень.
...Тонкий промінчик, як струна
Летить із іграшки до мене.

* * *

Усе, що є — Усе твоє.
Либонь інакше і не буде.
Того ж не зрозуміють
Люди, їх
Власний клопіт
Дістає.
А ти хотів би прихилить їм небо,
А собі — лиш хмари?
Те зрозумієш незабаром,
Як вперше в грудях
Заболить —
Не втоми
Стислий епікриз,
Що ліків геть не потребує, —
Душа болить,
Коли почує
Байдужість напівправди
Скрізь.
Німотно голову візьми
В свої натовлені руки
І...
заспокойся — це не муки,
Це доля — жить поміж людьми.

Стерня пахне

Душа зааніміє,
Принишкне
На схилі серпневого дня, —
Так пахне стерня пшенична,
Як пахне тільки стерня.
Упасти лицем на неї,
Пораним серцем зросить...
Я долі не знаю своєї,
Та є в ній для чого жить
І плакати сльозами незлими,
Відчувши від чого,
чи ні,
Заради тієї хвилини,
Як пахне добром від стерні.

Присвята

В. Мусієнку

У час складний живемо, побратиме,
Та розум є основою основ.
Ще поряд з нами впевнено ітиме
Добро і праця, правда і любов.
І ми на це не будем сил жаліти,

Бо ми й не здатні на двулику суть.

У нас усі слова — з великих літер,
Не схожі на брехливу каламуть.
Нехай горить життя твого багаття,
На долах-водах та межі людьми.
Котрі ще поєднуються, як браття,
А серед них людьми стаєм і ми.

Спогад

Мене життя
Так притомило
На ще не довгому
Віку...
Я пам'ятаю:
Кінь у милі
Упав край-поля
В рівчаку.
А піді мною,
Хто в передніх
Ходив три тижні
День у день,
Схитнувся кінь —
На тінь оперся,
Мов відчуваючи:
Впаде!
А я, хлопчак
Білоголовий,
Від жаху геть
Заціпенів.
І тільки дядько
Міряв словом
Отця і Бога,
І синів.
Дививсь байдуже
В напівока
Лежачий сірий
На стерні.
Лежав при ньому
Світ широкий,
А жайвір Вкляк
У вишні.
А Тимофій
(Отой же дядько),
Найкращий
На селі
Жаткар,
Уже не лаявся
Й не плакав,
Цигарку
Мовчки
Загортав:

— Ти бач, Сашко,

Така робота...
Воно ж голодне,
Висне з шлей.
Іди додому,
Скажеш... хто там...
Хай бригадир
Когось пришле.
Мабуть навіки так:
З бідною
Пшеничний дух...
Хлопчак бредє...
Здається часом
Що й за мною
Так само
Хтось
Уже іде.

* * *

Я люблю тебе
Просто так.
І нічого не можу додати.
Чи сказати про те
Не мастак,
Чи не треба
Нічого казати?
Просто, знаю:
Всесвіт —
Не «...днесь...
хліб насущний...»,
А частка
Розвою.
Він по вінця
Заселений весь,
Коли в ньому
Нас
двоє

* * *

Всі за народ! Аж одляски, як грім.
Несамовиті — «Геть!» «Ганьба!» і «Слава!»
Проте, яке до тебе діло їм?
А ти ж — народ,
людина
і держава...

* * *

Не сумнівайся,
Серденько моє,
Те, що вкипіло
В душу,
Не вмирає.
Нам ще зозуля
Знову закує,
В ранкових зорях
Нот навибирає.
Я росяними
Травами
Пройду,
Тебе, усміхнену,
Впокорену
Побачу.
Радітиму
Про себе:
Не біду,
А спів зозулі
Довге щастя
Значить.

* * *

Каштани,
Зрошені дощем,
Темно-зелені,
Темні,
Різні.
Вона була отут...
О, щем
Думок хороших,
Світлих —
Ніжних!

Брати-крислатики мої,
Прикрийте листом слід її.

* * *

Просто, я люблю тебе,
Хоч любити — це не просто.
Небо біло-голубе,
Та ледь-ледь смутніє простір.
Хмарка раптом набіжить,
Скропить дощиком стежину,
А вона собі лежить
І веде тебе невпинно
На левади, за село,
На край світу, або й далі,

Де грозою загуло,
Де ще гніваються далі.
З блискавиці між дерев
Тінь небаченого зросту...

Просто, я люблю тебе,
Хоч любити — це не просто.

* * *

Як дні біжать осінньої пори...
На зиму душу
Готувати треба,
А я до тебе, рідна,
Все до тебе.
Гори вже тут,
Душе моя,
Гори.
Поговори зі мною,
Поле й гай,
Чи помовчи,
Я сам промовлю слово.
Так солодко болить
У серці знову.
Допомагай мені,
Допомагай.

* * *

Несхожі свята, як рідня.
В них головне —
Що передує:
Настроєність,
Чекання дня,
При зустрічах —
Розмови всує...
Несхожі свята, як брати,
У котрих спільність
Головного:
Готовність ношу
Понести,
Діливши надвоє
Не строго.
Несхожі свята...
Але є
В них те, що свято
Робить святом:
Лице усміхнене
Твоє
І очі — вічності початок.

* * *

Не забувай мене,
Не забувай.
Сплети собі
Із спогадів
Віночок,
На чисту воду
Плавно
Опускай —
Нехай пливе,
Пливе,
Куди захоче.
Хай не потоне
З легкої
Руки,
Хай в пам'яті
Чіткіше
Виступає
На дзеркалі
Життєвої ріки
Маленьким,
Кучерявим
Водограєм.
А як почне
Зливатися,
Світліть
На голубому
Голубіша
Пляма,
Здійметься пісні
Лагідний
Привіт
З моїми
Ніжними,
Ласкавими
Словами.
Про те, як я любив
(Як я тебе любив!),
Як за життя
Не вмів
Про це сказати.
І, може, тим
Найбільше
Завинив,
Й тому
Навчився
Піснею
Зринати.

А потім стихне...
Вихлюпнеться

В гай.
І тільки ледве чуть:
«Не забува-а-й!»

Епізод з вистави

Коли я спішу до тебе,
Все місто — як декорація,
В снігу, чи цвіте акація,
Прозоре, чи плаче небо...
Бруківка — нейтрально-щира,
А люди — лише статисти,
Натомість усім таксистам
Ввижаюся пасажиром,
Їм долю вручаю охоче.
А сам уже поруч — поранений
Тобою.

І тону змалено
У руки твої,
Ув очі.

Квітковий монолог

Л. М. з нагоди вчительського свята

Осінні квіти у саду —
Раптово, як від Бога ліки,
Невипадково упадуть
Засмиканому чоловіку.
Поглянь, — почувється, — нема
У нас ніякої надії,
Ще тиждень-другий — і зима
Накриє, холодом повіє.
Але ж сьогодні під листком
Роса збирається в перлини.
В них сонце тішиться — вінком,
Що змінюється безупинно,
Стає.
І гріє. І кладе
На пелюстки брунатну звабу.
І знай, ніколи і ніде
Тобі наш погляд не завадить.
Тримай в душі наш добрий знак,
Благословенний і пророчий.
Поки живеш, не мучся так,
І не ховай печалі в очі.
...В осінній світ. В осінній сум —
Я в сад заходжу на світанні,
Щоб зачаровану красу
Побачить вперше.
І востаннє.

Чого ж ви чванитеся, ви!
Сини сердешної України!
Т. Шевченко

«Патріотам»

Я вам не вірю, Блюдолизи!
Ви шубу з царського плеча
Носили б вічно,
Міль прогризла б
За віропідданійший
Час.
Я вам не вірю, «Патріоти»
До найзручнішої пори.
Були б ви «за»,
Ніколи — «проти»,
Аби не чули:
«Фас! Бери!»
Із ваших пащ
Скажена піна
Летіла перше
На своїх.
На напівзігнутих
Колінах
Душа у вас,
І вічний гріх
Вам не дає
Спочити в слові:
Брехня на брехнях —
Тічка зла,
Від того б
Захлинулась
Совість,
Якби вона
У вас була.
Я вам не вірю,
Бо спокута
Вас, сонцеликих,
Не пройме,
А Україна
Муку люту
За вас,
Перевертні,
Прийме!

Дитинх

1.

Коли місцевий «патріот»
Тебе зведе на ешафот,
Тоді ти зрозумієш сам,
Хто з вас паскуда,

А хто — пан.
І, може, звіт собі даси
Про міру права
й ковбаси.

2.

Я думаю, що час мине
І хто продажний — буде видно,
І хто під'юджував мене
В своїх, зі стелі взятих, бриднях.
Однак, в душі мені пече
За вас же, призвідці руїни.
Не дулю ставте, а плече,
Щоб вистояла
Україна!

Календар

Рік новий...
Перший день...
Дивна сила
Листка —
Не відірвеш
Очей,
Ніби палець
З курка.
Попередній
Зів'яв...
А що перший —
Як мить.
...А ти ж тільки
Збирався
По-справжньому
Жить.

Осіннє поле

Аліні Ведмідь

І жовтень перейде
У листопад...
Заплаче поле пізньою сльотою.
Замучить, розтривожиться нелад
В душі,
Що зроду не була святою.
Пісна святешність —
Іншим до лица,
Котрим не знати, як у грудях тісно
За світ людей, в якому без кінця
Робота,
клопіт,
і сльоза, і пісня,

Млївський сад

Ходімо в сад —
Артеменкову мрію,
Де яблуні біліють
Від кошуль*,
Де в серці України
Мліє Мліїв,
Розніжений
Від щедрості
Зозуль.

Ходімо в сад
Без суєти, без крику
В живій воді
Там не замулить дно.
Там всевіти
Безмежні
І столикі
Вміщаються
У яблуко
Одно.

Ходімо в сад,
В його заглянем вічі,
Заглибимося в добрий,
Мудрий лад.

Ви чуєте?
Зозуля ніби кличе:

— Ходімо в сад...

У сад ходім...

У сад.

* * *

Я так чекав, аж до смеркання.

І зрозумів: усе... біда.

У Посейдона на фонтані

Заіржавіла борода.

Біжать тролейбуси...

Бруківка

Волого зблискує, коли

Вони спішать на Куренівку

Та з вікон світять, аж болить.

Болить мені — нема й не буде...

В осіннім протязі живе

Тривожне щось, що душу студить

І, ніби в розпачі,

зове,

І проклинає, і голубить,

І, посивілому, мені

Не важко визнати — не любить.

...Печаль на серці.
Аж на дні.

Братам на прощання

Відсріблилися наші весілля
У долинах Росі та Дністра.
Жовті стрічки в недільному гіллі
Заплітає нам доля.
Пора,
Час розлуки підходить неждано,
Калинові мости не скриплять.
Воронії мої на світанні
Ніби просять уже запрягать.
Нумо, хлопці, підношу правицю
І тихенько, не рушити б сни, —
«Засвіт встали», минули столицю,
Чвалом, чвалом — в привілля Десни.
Там, де хвилі пахучі лугами,
Там, де сонце лягає в росу,
Де історії зайвий пергамент —
Її люди у слові несуть.
Та у прізвищі ще пракозацькім,
Та в поставі, мов, для бунчука.
...Піднімається в серці зненацька
Хвиля.
Й світу немов би гука:
Морозенки, така ваша доля —
Брати ручку найширшу в покіс,
Не ловити удачу за поли,
І не заздрити!
То вже заміс —
Наших г е н переплетення соте,
Добровільне,
довічне ярмо,
Де робота шукає роботу,
А дозвілля незнане давно.
Тільки б встигнути. Тільки б почате
До завершення так довести,
Щоб готове ставало на чати,
До нового мостило мости

* * *

У тролейбусі
Дівчина
Плакала.
За великими
Окулярами
Сльози
Ховала.
Та невтішно так,
Мамочко!

Як розрадити
Тебе,
Дівчино?
Відчини свою душу,
Відчаю
Дай пролитися.
В тебе вік такий,
Просто,
Вік такий.
А біда...
Вона перевіситься.
Іще хтозна яке
Кому щастя
Мітиться.
Заспівай собі
«Ой, ти місяцю...»
Жаль, не знаєш ти,
Мабуть,
Пісню цю.
Жаль, не бачиш ти
Зараз просвітку.
Жаль,
Бо кожен живе
Власним
Досвідом.

Україні

Благословенна і забута,
Своїми ж кинута людьми,
Ядучим попелом закута.
А ми...
Либонь собі й не ми.
Нам під Отця б твого
І сина...
Хоч мало схожі —
Не вини
(Хіба що вусами).
Вкраїно!
Оце такі
Твої сини!
Напівмайстри
швидкого слова,
Напівзнавці,
Напівборці,
Напівбрати,
Напівпанове
З тризубом єдності
В руці.
З словами тими ж —
Про свободу
(До неї ніби ідемо),
Тим часом «рідному»

За змістом.
Про те вже
Сірий камінь
Говорив
З фундаменту
Зруйнованого
Міста.
В рудій цеметці,
Схований в землі,
Ще Ігоря,
Богдана
Й Жовтня
Свідок.
Він в 43-му
З землею
Так горів,
Що і тепер,
Вже заклений,
А світить.
Вслухаюся
У тишу
Гомінку.
Те світло
То пече,
То гріє рівно.
Гаптую думкою
Матерію часу
Через життя,
Через віки
І війни.
В підвалини
Прийдешньої доби
Вкладаю серце,
Душу
І надію,
Що буде
Вічно
Небо голубим
Моїм малим
Білоголовим
Дітям.
Задля того
Не страшно
І не жить, —
Вернутися
В земне
Зелене лоно.
...З докиївського
Каменя
Біжить
Смішна мурашка
На мою

долоню.

Руслині

Не зривай
Конвалію,
Придивись,
До землі голівкою
Поклонись:
Скільки в ній
Довір'я і добра —
Як зелено-біла
Дітвора.
Не зривай
Конвалію,
Хай живе,
Хай подружку
В розпачі
Не позве.
Хай до квітки
Квіточка
Підросте,
Хай уся земля
Кругом
Зацвіте.

* * *

Академіку А. Шідловському

А світ увесь з альтернатив...
Про це з роками дізнаєшся,
Коли крізь спогади проб'єшся
До стежки, де колись ходив.
І зрозумієш, що свіча
Нічим не згірше запальнички,
І що рушій в звичайній гичці...
А космос з лівого плеча
Тебе частіше все діймає,
Коли вітряк крилом піймає
Той спогад у твоїх очах.
Добро і зло... Тріумф, вина...
Альтернатив не знає совість,
Але при тій лише умові,
Що у Людини є вона..

* * *

Давай-но пісню Гарну
Про любов.
Вона якраз такою і буває,
З надривом ледь...
А я тим часом дров
До вогнища поближче

Наскладаю.
Коли вогонь чимдуж
Заготить,
Гарячий дух
Твою підхопить пісню,
Вона до неба
Чайкою злетить,
До місяця.
А в пісні теж
Про місяць.
Пашітиме і жар,
І пісні шал,
Через сніги
Проступить ряст
І ружі.
І краятиме ліс
Довічний жаль,
У пісню злитий
Людам небайдужим.
На згірклу душу
Упаде роса,
Віддасться в грудях
Потаємним болем.
...Над вогнищем
Засивіє коса,
Освітлена,
Як від ворожки
Доля...

* * *

Троянди й виноград,
Красиве і корисне...
М. Рильський

Ця паморозь
Як тло
Перед красою,
Що під руками добрими
Стає,
Що всесвіт,
Вибираючи,
Присвоїть...
А нам здається:
Так воно і є.
З трудів твоїх
Троянди
Запалають
І виноград заплаче,
Щоб зрости.
Красиве і корисне
Поєднає
Лише людської порух
Доброти.

Троянди згаснуть...
Та янтарні грона
До вічності
І свій долучать
Знак...
За, до кінця незвіданим,
Законом
Те дійство
Не завершиться
Ніяк.

* * *

Нема життя:
Ні долі,
Ні недолі.
Лиш час
Несамовито
Поспіша.
Як за селом
Скалічена
Тополя, —
Болить і плаче
Стомлена
Душа.
Від кореня
Ще пагін
Зеленіє,
Та не для мене —
Марне
І хотіть.
На вітрі листя
Тихо
Лебедіє:
— Я вас любив,
Простіть мене...
Простіть.

Кобзареві

*з нагоди його річниці і роковин
в незалежній Україні*

Тарасе, батьку,
Не дожив...
І краще.
А то би знову
Бачить довелось,
Як Україну,
Як народ
Пропаций
В могилу тягне
Предковичне зло.
Усобищ зло
Пикате і пихате,

Гетьманчиків неситих
Лютий рій,
Готових і за тата,
І за ката,
Пропнутися
Аби
В п о в о д и р і .
І кожен кличе
Під своє знамено,
Державу любить
До нестями аж,
Та тлусті їй підставити
Рамена
Не поспішає —
Свій дорожче
Саж.
Де б можна рохкати
Про козацтво псалми,
Вбиваючи гвіздок
Для булави,
І місцинку знайти
Між образами
Для тризуба,
Чи змія
В три глави.
А їм однаково
Д о ч о г о
Бить поклони.
За владу —
Ладні хоч і сатані.
За власну,
За жадану,
«У р о д з о н у»,
А бидло...
Хай не лізе
Між панів!
Йому слів троє:
«Геть!» «Ганьба!»
І «Слава!»
За ті,
Щ е є з у ї т с ь к і
Срібняки І...
«Міс-це!»,
Бо будується
Держава,
Де пану — панське,
А , к у х а р ч у к и
Повинні бути щасливі
Тим,
Що мають
Від прав с в о б о д у ,
«Рівний с т а р т »

У с і м .
І все це
Кожна погань
Прикриває,
Освячуючи
Іменем
Твоїм.
Ще й слово твоє крадуть,
Щоб глаголить:
Воістину
І тільки на віки!
Без німця —
Звичайнісінькі
М о г о л и ,
Секоти,
Політичні
Байстрюки.
Прости,
Кобзарю,
Вроджену хворобу, —
І титли, й коми
Внуки бережуть,
Та їм
Твоїї істини
П о д о б а
Вартніша, видно,
Аніж думки суть.
У вишиванках,
З вусами й шаблями
Доволі земляків
І з е м л я ч к і в ,
А Україна,
Ніби мати,
Тане
Затим,
Що діти
Сталися
Такі.
...Підем, Тарасе,
Станемо де треба,
Допоки місця
Вистачить в ряду.
В нас люди добрі,
Як з твоїм портретом, —
Купонів кілька
Завше
Покладуть.
І може стрепенуться!
І поволі
Прокинуться
(Нехай без к о л у н а) .
Та маєм розум!

Україну!
Волю!
Чи ж має бути
Х и р е н н о ю вона!?

ЗУСТРІЧІ

Три сонети

1. (76)

Різноманітністю раптових перемін,
На жаль, не сяє вірш мій новизною.
Чи пошукать мені нових стежин,
Сполук незвичних та нових прийомів?
Та в котрий раз не знаю як сказати,
В старій одежі появляюсь знову.
Здається, що по імені назвать
Мене у віршах може кожне слово.
Все це від того, що я знов і знов
Одну і ту ж вирішую задачу:
Про тебе я пишу, моя любов,
А серце те ж і ті ж я сили трачу.
Одне й те ж сонце ходить наді мною.
Але й воно ж не сяє новизною!

2. (77)

Сивини ваші дзеркало покаже,
Годинник — втрату золотих хвилин.
На чистий аркуш ваша думка ляже —
Комусь рядок розкаже, чим жили.

По рисках зморшок скаже скло відверто
Про кількість втрат (і мова та пряма).
А в шурхоті годинника уперто
У вічність час спливає крадькома.

Відзначте, як зумієте, словами
Все, що не можна в пам'яті тримати.
Своїх дітей, давно забутих вами,
Вам доведеться, може, зустрічати.

Як часто ці рядки минулих років
Прибережуть безцінні нам уроки.

3. (90)

Якщо мене розлюбиш, то не варт
Про це мовчати, світла моя зоре.
Будь найгіркішою з усіх утрат,
Та не останньою краплиночкою горя.
Якщо скорботу зможу подолати,
То не нанось із засідки удару,
Не змушуй мене з ночі зустрічати
Без просвітку світанок в темних хмарах.
Залиш мене, та не в останній час, Коли
дрібних нещасть не подолати. Залиш
тепер, щоб зрозумів я враз, Що горе це ні
з чим не порівняти.
Бо втрати більшої немає від біди —
Твою любов утратить назавжди.

Заплачеш

Заплачеш — і твоя сльоза
Весь світ заголубить,
Немов з фіалочки роса
Зривається, тремтить.
А посміхнешся — погляд враз
Так може заяснить,
Що і сапфіри не горять
Таким вогнем мені.
Сідає сонце на нічліг.
У хмарах догоря,
Та проти ночі світлий слід
Вечірня шле зоря.
Отак же у душі моїй
Ясним вогнем горить
Посмішки в образі твоїм
Дарованої мить.

* * *

Зозуля уже не кує,
скосили луки за Дніпром
і літо зметали в стіжки.

Мовчить спорожнілий паром,
у хмари канат провисає,
все більш сиротливо світає.

Чіпляючи верби, пливе
над синню води
павутина.
І зграйка вечірня качина
продовжує простір — летить.

На самім краєчечку літа
Вогонь одинокий горить..

* * *

Прокинувся в пільмі глухій —
І жалість раптом підкосила.
Тремтячи, чув, як вітер вив,
Як плакав він і говорив,
Ніс запах в'ялої трави,
І ніби ти мене простила.
І я любив, жалів до сліз
Усіх, із ким живу на світі.
І ніжність цю той самий вітер
Над голими полями ніс...

Епілог

А знаєш, легше — ти ж пішла сама —
В життя забуте знову повертаю,
Коли дзвінків знервованих нема
Й нізвідкіля листів я не чекаю.

Живу собі в блаженній пустоті
І без тривоги, у впевненості й силі
Настільки вільний — зміг би полетить...

От тільки крила
В тебе залишились.

Листи.

Я змалку духоти терпіть не можу,
А сонце палить, ледь не стогне дах.
Там, на горищі, я листи знаходжу
І обпікаюсь на... її словах.
То посланці любові і турботи
Із юності в синіючих димах
З печаттю часу, мов би давні фото,
Що нас вертають в те, чого нема:
«Жду — не діждусь.
Коли ж це ти приїдеш?
Вже тиждень,
Як акації цвітуть...»
«Сьогодні сон приснився:
Ти хворієш
Я цілу ніч
Зривалася у путь...»
Чи я осліп тоді у
Забайкаллі,
Де ці рядки змогли мене знайти?
Метавсь по світу. А вони чекали.
Листи, листи...
А як чекала ти?!
У червні якимось завітав додому.
Іду і чую: «Як твої діла?
Прости мене, збагнула вже потому,
Що я тобі завадою була.
А ти змужнів —
Була б і не пізнала...
Ізнов твої акації цвітуть»
Знічев'я ніби раптом запитала:
«А як твою...
скажи, її як звуть?»
...Ні-ні, мовчи.
Не буду лізти в душу.
Судилось так —
то й сталось так, як є.
Не їдь ще день — я запросити мушу,
Батьки і я... весілля в нас... моє...»
І знов листи.
Неначе сон приснився:
«Пиши, хоч зрідка, милий...»,

А затим:

«В нас радість,
В нас синочок народився —
Його назвали іменем твоїм».
Рядок — як птах!
Летить у юність птаха,
Мов до листів,
що відповіді ждуть.
А за вікном
усе довкола пахне.
О, Боже мій!
Акації цвітуть...

* * *

Стомивсь від істин прописних,
Бо день лакований — не радість,
Бо на душі — розбіг весни,
Коли зруйнована парадність,
Коли турботи немалі,
Та десь звучить,
бентежить скерцо,
І не тримаєшся за серце,
Схилившись раптом до землі.

Неждане тепло

Гілки в бруньках набубнявілих.
В саду — прозорість, ніби скло.
І полуниця, хоч несміло,
Росте,
 вітаючи тепло.
Воістину метаморфоза:
Мороз, не стримавши тепла,
Утік —
 й троянда без морозу
Як влітку раптом розцвіла.
Її бутони, ніби люди,
Довкола розсипають сміх.
Живим
Байдуже те, що буде,
Що, може, сніг накриє їх,
Що не судилось дощовими
Садами буйно процвісти.
Живим — їм хочеться живими
Розкрити душу,
Розцвісти.
Прощаючись із небом синім,
Яке з собою не забрать,
Живим,
 їм хочеться пізнати
Ж и в и м и ,
Що вони красиві.

Vivat, любов!

Не раз почувеш:
Труд Сізіфів —
Творити рай
В духовній млі...
Без солов'їв,
Без сліз,
Без міфів
Нема любові
На землі!
Хай мелють,
Що життя — не притчі,
Що в час терору і ракет,
Щоб вижить, —
Не до Беатріче,
Не до Лаур,
Не до Джульетт.
А як же «чудные мгновенья»?
Як серцю
Без краси
Цвісти?
Стряхнись, Любове!
Без натхнення,
І справді,
Посірієш ти.
І станеш
Невиразна в статі,
В штанцях,
Наколках...
В мить пугу —
Щораз
Любов'ю на підхваті,
Чужим похміллям
На льоту.
Товаром
На чужім базарі,
Де поруч —
Торба і тюрма.
Україно!
Для твоїх Ізаур
Чом долі кращої
Нема?!
Чом ріже душу їм
Зозуля,
Мов, хочеш жити —
Мить лови:
Продайся!
Гідність не заснула —
Її давно
В утиль здали.
Та й секс —
Одна з новітніх акцій,
Телевидовищ
П'яний сказ.
А в комбінаціях реакцій

Продовжать рід людський

Без нас...
Любове!
Виbach цю захланність.
Кипить в мені
Дев'ятий вал!..
Я й сам забув,
Коли кохану
І де
Коханою назвав.
Єдина!
Знай,
Кусаю губи,
Твій образ спогадом
Ловлю!
І те, коли в лікарню
З Куби
Кричав:
— Три-май-ся!
Я л-ю-б-л-ю!
Любов — це все!
А не потроху.
Ти віднови і честь, і стать!
У дзвони бий!
Не камінь — мохом,
А душі стали
Обростать.
їх ніби хмелем
Розібрало,
В серцях
густа
німує кров.
...Встаю
З відкинутим забралом —
Щоб знову битись
За любов.
Мій друже,
Сумнів рви з корінням,
Щоб нечисть
Нищить знов і знов.
Любов
У кожнім віці — рівня!
Vivat, любов!
Vivat, любов!
Vivat, основа і начало!
Та, браття,
щоб замовк злослов,
До битви! — там і честь,
і слава
Всепереможні,
Як Любов!

Володимир Черенков

* * *

Про вірші, мила, не питай.
Забуті, знічені в альбомі.
Ти їх тепер перечитай,
Як реквієм по нас з тобою.
Про вірші, мила, не питай.
Що їх творило — не воскресне.
Хвилину шани їм віддай.
Я теж би зміг, якби не серце...

Володимир Черенков

* * *

Жили ми
Не в глушмі ведмежій
За стінами з камінних брил.
Всього було: помилок вежі
І відчуття пісенних крил.
Рве час нам душі й сухожилля,
До крику вивертає суть...
Не виживали, а жили ми —
Про нас легенди ще прийдуть!

Володимир Черенков

Три двері

Три двори: ні зв'язку, ані світла,
І нікого — кричи не кричи.
Листя жовте кружляє без вітру
Та довкола полинно гірчить.
Три бабусі — чи скіфські ще баби? —
Лиця з бронзи, а руки — граблі.
Кожна молиться нишком: не дай
Бог їй останньою вмерти в селі.

Володимир Черенков

* * *

Ми сперечались до хрипу — я і ти,
Аж очманіли, ніби з пересвисту,
Та виростали і спорі, як хребти,
Проблеми із іще недавніх істин.
А сутність демократії проста:
Народ як налаштують на розправу —
То розіпнуть без вироку
Христа
Й помилують
розбійника Варавву.

